

Facultade de Comunicación

Grao en Comunicación Audiovisual

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P04G071V01101	Lingua Española: Expresión textual e visual	1c	6
P04G071V01102	Socioloxía: Socioloxía da comunicación	1c	6
P04G071V01103	Comunicación: Teoría e técnica da imaxe	1c	6
P04G071V01104	Comunicación: Comunicación escrita	1c	6
P04G071V01105	Teoría e técnica da fotografía	1c	6
P04G071V01106	Comunicación: Teoría e historia da comunicación	2c	6
P04G071V01107	Comunicación: Documentación audiovisual	2c	6
P04G071V01108	Comunicación: Tecnoloxía dos medios audiovisuais	2c	6
P04G071V01109	Teoría e técnica cinematográfica	2c	6
P04G071V01110	Comunicación radiofónica	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua Española: Expresión textual e visual**

Materia	Lingua Española: Expresión textual e visual			
Código	P04G071V01101			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María			
Correo-e	anafe@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo estudar os elementos lingüísticos que entran en xogo na comunicación audiovisual e analizar a linguaxe audiovisual.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B1	Coñecer as características esenciais da comunicación, os seus elementos e os seus resultados.
B2	Coñecer a realidade político-social do mundo na era da comunicación global.
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.
B7	Asumir riscos expresivos e temáticos, aplicar solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos
C1	Coñecer o uso correcto oral e escrito das linguas oficiais como forma de expresión profesional na industria audiovisual.
D1	Comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D2	Comunicar por oral e por escrito na legua galega.
D3	Sustentabilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
D4	Adaptarse aos cambios tecnolóxicos, empresariais ou organigramas laborais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Mostrar unha adecuada, coherente e correcta expresión oral e escrita en lingua española	A1	B4	C1	D2
Analizar a comunicación audiovisual desde unha perspectiva lingüística (gramatical, pragmática e estilística)		B1 B5 B6		D2
Recoñecer as funcións da linguaxe que poden formar parte da mensaxe audiovisual	A1	B1	C1	D1
Saber diferenciar as características da linguaxe empregada na comunicación audiovisual, os medios de difusión, os canais elixidos, e o tipo de destinatario da mensaxe e saber adaptar o código lingüístico a estas características.	A1	B5	C1	D4
Analizar mostras comunicativas, principalmente audiovisuais, co obxectivo primeiro de aprender a criticar modelos, sobre todo no que atinxe as características propias de elaboración dun texto: adecuación, coherencia e cohesión	A1	B1 B4 B5 B6 B7	C1	D2
Aprender a manexar os recursos da lingua española para a creación de mostras de lingua creativas, orais, escritas e audiovisuais	A1	B4 B6 B7	C1	D4
Favorecer a expresión de ideas dunha maneira independente, orixinal e tolerante.	A1	B2 B5 B6	C1	D1 D2 D3

Contidos

Tema	
1. A comunicación, a linguaxe e as linguas: a lingua española	1.1. A comunicación e a linguaxe 1.2. Funcións da linguaxe 1.3. A comunicación verbal e non verbal 1.4. A comunicación audiovisual 1.5. Os xéneros audiovisuais
2. Os niveis e rexistros de uso lingüístico no ámbito audiovisual	2.1. Os medios audiovisuais 2.2. Norma e uso de español nos medios 2.3. Situacións comunicativas e rexistros lingüísticos
3. Análise e composición de textos, escritos, orais e audiovisuais, en español	3.1. Coherencia e cohesión 3.2. Norma e uso do español nos medios 3.3. Intertextualidade 3.4. Modos de escrita: da recensión ao ensaio crítico.
4. Cultura e cine: do texto á adaptación	4.1. Literatura e cine 4.2. Linguaxe audiovisual
5. As linguas da cinematografía (galego e español). Estudo de casos	5.1. Análise de mostras audiovisuais 5.2. Crítica de modelos textuais e audiovisuais
6. Do escénico ao fílmico	6.1. Linguaxe audiovisual no cinema 6.2. Linguaxe audiovisual nas series contemporáneas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	12	30	42
Resolución de problemas de forma autónoma	10	28	38
Presentación	1	10	11
Lección maxistral	22	11	33
Debate	2	7	9
Observación sistemática	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	14	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Prácticas de análise e produción de textos escritos, orais e audiovisuais e presentacións orais (individuais e grupais) sobre contidos do temario.
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos realizarán exercicios sobre textos (escritos, orais ou audiovisuais) propostos pola profesora.
Presentación	Presentación dos contidos da materia: os obxectivos son saber cal é a relación que os discentes establecen entre a lingua española e a comunicación audiovisual e cal é a competencia lingüística do alumnado.
Lección maxistral	As horas destinadas ás sesións maxistras centraranse na explicación dos contidos teóricos da materia.
Debate	Argumentación de ideas sobre temas vencellados á materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías para resolver dúbidas sobre os contidos teóricos da materia
Traballo tutelado	Titorías para resolver as dúbidas sobre os traballos de avaliación tanto individuais como grupais.
Resolución de problemas de forma autónoma	Titorías para planificar as actividades de avaliación e as dúbidas sobre a súa estrutura e realización..
Debate	Titorías para aclarar dúbidas sobre o deseño e as partes do debate
Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Titorías para explicar as directrices básicas para o desenvolvemento da proba final

Avaliación						
	Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	1. Escolla dun tema relacionado con algún dos contidos da materia e elaboración grupal dun breve traballo de análise que será presentado de xeito oral na aula. 2. Preparación e presentación individual, de xeito oral, dun aspecto vencellado á lingua española ("A lingua española nun minuto")	30	A1	B1 B2 B4 B6	C1	D2
Resolución de problemas de forma autónoma	1. Entrega de prácticas de escrita. 2. Elaboración de prácticas textuais vencelladas a análise de mostras audiovisuais (recensión, crítica...)	30	A1	B1 B4 B5 B7	C1	D2 D3 D4
Debate	Debate na aula no que se avaliarán: os contidos expostos, a defensa de argumentos e a expresión oral	10	A1	B2 B4	C1	D1 D2 D3
Observación sistemática	Valorarase a participación activa na aula, tanto na resolución de exercicios como nas preguntas e comentarios que se fagan	10	A1	B6 B7	C1	D1 D2
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba escrita na que o alumnado terá que demostrar a adquisición dos contidos teóricos do curso e unha boa competencia lingüística en español	20	A1	B1 B2 B4 B7	C1	D2

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula a través da exposición de traballos e a realización de probas. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos.

Para superar a materia o alumno ten que realizar todos os traballos estipulados polo profesor (traballos de aula, traballos tutelados, exposicións orais). A entrega de prácticas ou exercicios propostos terá que realizarse na data establecida polo profesor. Fóra dese prazo non serán admitidos. O feito de non entregar algún dos traballos que conforman a avaliación suporá a perda do dereito á avaliación continua e, polo tanto, a obrigatoriedade de facer a proba final na data establecida polo centro.

A nota final será a suma de todas as calificacións obtidas nos traballos e na proba final.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

AVALIACIÓN GLOBAL O alumnado que non siga a avaliación continua realizará unha proba final que terá un valor do 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais que estableza o centro. Neste exame haberá unha parte teórica e outra práctica que inclúe tanto exercicios de corrección lingüística, similares aos realizados nas horas prácticas da materia, como a aplicación dos coñecementos adquiridos ao longo do curso. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia dende unha perspectiva aplicada.

As datas dos exames pódense consultar na páxina web da Facultade de

Comunicación: <https://csc.uvigo.es/comunicacion-audiovisual/exames-comunicacion-audiovisual/>

SEGUNDA OPORTUNIDADE O alumnado que non cumpra os requisitos da avaliación continua poderá realizar un único exame na convocatoria de xullo, na data estipulada oficialmente. Este exame terá unha parte teórica e outra práctica (oral e escrita). As datas dos exames pódense consultar na páxina web da Facultade de

Comunicación: <https://csc.uvigo.es/comunicacion-audiovisual/exames-comunicacion-audiovisual/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Agencia EFE, **Fundéu. Buscador urgente de dudas**, fundeu.es, 2020

Bueno Alonso, Jorge L., **La dimensión visual del material literario: ¿Hacia una antropología cinematográfica?**.

Adaptación, transvase y rituales filmicos en John Huston's The Dead, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Ovi, 1999

Escandell Vidal, Mª Victoria, **La comunicación**, Gredos, 2005

Instituto Cervantes, **El libro del español correcto. Claves para hablar y escribir bien en español**, Espasa, 2018

Instituto Cervantes, **Lo uno y lo diverso: la riqueza del idioma español**, Planeta, 2021

Montolío Durán, Estrella, **Manual de escritura académica y profesional (Vol. 1 y 2.)**, Ariel, 2017

Sánchez-Escalonilla, Antonio, **Guión de aventura y forja del héroe**, Ariel, 2002

Sánchez Noriega, José Luis, **De la literatura al cine: teoría y análisis de la adaptación**, Paidós, 2000

Tascón, Mario, **Escribir en Internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales**, Galaxia Gutenberg, 2012

Bibliografía Complementaria

- Bezós López, Javier (coord.), **Manual de español urgente (Fundéu)**, Debate, 2015
-
- Briz, Antonio, **Saber hablar**, Aguilar, 2008
-
- Cabrera Infante, Guillermo, **Cine o sardina**, Círculo de lectores, 1997
-
- Costa Sánchez, Carmen & Teresa Piñeiro, **Estrategias de comunicación multimedia**, UOC, 2013
-
- Díaz Fouces, Óscar & Pilar García Soidán, **Redes y retos. Estudios sobre la comunicación en la era digital**, Octaedro, 2016
-
- Escandell Vidal, Mª Victoria, **La comunicación: lengua, cognición y sociedad**, Akal, 2014
-
- Escandell-Vidal, Mª Victoria et al (eds.), **Pragmática**, Akal, 2020
-
- Grijelmo, Alex, **Palabras de doble filo**, Espasa, 2015
-
- Jung, Carl Gustav, **Los arquetipos y lo inconsciente colectivo**, Trotta, 2012
-
- Martínez de Sousa, José, **Ortografía y ortotipografía del español actual**, Trea, 2008
-
- Montolío, E., **Cosas que pasan cuando conversamos**, Ariel, 2020
-
- Ong, Walter, **Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra**, Fondo de cultura económica, 2016
-
- RAE, **Diccionario de la lengua española**, <https://www.rae.es/>, 2020
-
- Rico, E. et al., **Saber narrar**, Aguilar/Instituto Cervantes, 2012
-
- Sánchez Lobato, Jesús, **Saber escribir**, Aguilar, 2006
-
- Santiago Guervós, Javier de, **Principios de comunicación persuasiva**, Arco Libros, 2012
-
- Trías, Eugenio, **De cine, Aventuras y extravíos**, Galaxia Gutenberg, 2013
-
- Trueba, Fernando, **Mi diccionario de cine**, Galaxia Gutenberg, 2006
-
- Wolf, Sergio, **Cine/literatura : ritos de pasaje**, Paidós, 2001
-

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía: Socioloxía da comunicación**

Materia	Socioloxía: Socioloxía da comunicación			
Código	P04G071V01102			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Lage Picos, Jesús Adolfo			
Profesorado	Lage Picos, Jesús Adolfo			
Correo-e	xalp@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia forma na identificación dos referentes históricos que outorgan relevancia social e cultural á comunicación audiovisual; introduce nos enfoques teóricos da socioloxía da comunicación, e na análise e avaliación crítica da actividade audiovisual no contexto da competencia local, nacional e internacional.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B1	Coñecer as características esenciais da comunicación, os seus elementos e os seus resultados.
B2	Coñecer a realidade político-social do mundo na era da comunicación global.
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
C2	Percibir criticamente o mundo audiovisual como froito dunhas condicións sociopolíticas e culturais ligads a unha época histórica determinada.
C15	Coñecer os fundamentos da historia e teoría da comunicación.
D2	Comunicar por oral e por escrito na legua galega.
D3	Sustentabilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1 - Identificar os referentes históricos que outorgan relevancia social e cultural á comunicación audiovisual.	A3	B1	C2	D2
2 - Recoñecer os enfoques teóricos da socioloxía da comunicación.		B2	C15	D3
3 - Analizar a actividade audiovisual no contexto da competencia local, nacional e internacional.		B4		
4 - Avaliar criticamente a nova paisaxe audiovisual, as relacións en rede, e as identidades.		B5		
5 - Interpretar a realidade político-social do mundo na era da comunicación global.				
6 - Expoñer de forma adecuada os resultados dos traballos académicos, traballar en equipo e comunicar as propias ideas.				
7 - Asumir riscos, aplicando solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos.				

Contidos

Tema	
1. O papel da comunicación e o xurdimento da sociedade moderna.	. Conxuntura histórica do nacemento da modernidade e a perspectiva socioloxía. . Os media e o desenvolvemento das sociedades modernas.
2. Actores e procesos comunicativos: cambio social, cultura e poder.	. Paradigmas teóricos da interpretación do cambio social, a cultura e o poder. . A globalización e as súas caras. . Axentes, interaccións e redes de poder na esfera dos media.
3. Evolución, orde, conflito, e comunicación de masas nas explicacións sociolóxicas da modernidade.	. Teorías e investigación en comunicación. . A dixitalización e a revolución no sistema de comunicación mediada institucionalmente.

4. As sinerxias entre os procesos de globalización e as tecnoloxías da comunicación. . Paradigmas mediáticos, estudos e características da opinión pública. . A comunicación mediática, a esfera pública, e a cultura.
5. Innovación, audiencias activas e identidades na sociedade e cultura contemporáneas. . A era dixital, os referentes mediáticos, a cultura, e a construción das identidades. . A cultura da innovación na nova economía informacional.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	16.5	15	31.5
Debate	19.5	0	19.5
Traballo tutelado	2	0	2
Resolución de problemas	7.5	15	22.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	7	7.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	7	7.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	7	7.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	7	7.5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	7	7.5
Traballo	0	10	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	25	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	O docente introduce e expón os conceptos e contidos de cada un dos temas, informando dos procedementos, textos, ou outros materiais, que permiten seguir as exposicións e afondar na materia.
Debate	Exposición, análise, e discusión aberta entre os estudantes e o docente, sobre cuestións relacionados cos contidos da materia.
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo de grupo sobre temas sociais que atinxen á mocidade, acoutados previamente nas clases de prácticas.
Resolución de problemas	A partir das introducións realizada do docente nas clases de teoría, o alumnado deberá traballar os textos ou materiais propostos para contestar, comentar, e valorar, as cuestións suscitadas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Seguimento e atención ás dúbidas e problemas que xurdan ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe.
Debate	Seguimento e atención ás dúbidas e problemas que xurdan ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe.
Traballo tutelado	Seguimento e atención ás dúbidas e problemas que xurdan ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe.
Resolución de problemas	Seguimento e atención ás dúbidas e problemas que xurdan ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Exercicio de avaliación continua dos contidos introducidos no tema 1, realizado no horario de teoría, e que combinan preguntas tipo test e preguntas curtas.	10	B1 C2 D2 B2 C15 B4
Exame de preguntas obxectivas	Exercicio de avaliación continua dos contidos introducidos no tema 2, realizado no horario de teoría, e que combinan preguntas tipo test e preguntas curtas.	10	B1 C2 D2 B2 C15 B4
Exame de preguntas obxectivas	Exercicio de avaliación continua dos contidos introducidos no tema 3, realizado no horario de teoría, e que combinan preguntas tipo test e preguntas curtas.	10	B1 C2 D2 B2 C15 B4
Exame de preguntas obxectivas	Exercicio de avaliación continua dos contidos introducidos no tema 4, realizado no horario de teoría, e que combinan preguntas tipo test e preguntas curtas.	10	B1 C15 D2 B2 B4

Exame de preguntas obxectivas	Exercicio de avaliación continua dos contidos introducidos no tema 5, realizado no horario de teoría, e que combinan preguntas tipo test e preguntas curtas.	10	B1 B2 B4	C2 C15	D2
Traballo	Elaboración dun traballo de grupo que describa, analice, e reflexione, sobre temas sociais que atinxen á mocidade, acoutados previamente nas clases de prácticas.	10	A3 B2 B4 B5	C2 C15	D3
Exame de preguntas de desenvolvemento	Nas convocatorias oficiais de exame realizarase un exercicio no que responder por escrito de forma argumentada e coherente ás cuestións que se formulen en relación cos coñecementos sobre a análise social da comunicación.	40	A3 B1 B2 B4 B5	C2 C15	D2 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

Seguindo o que establece o Regulamento sobre a avaliación, a calificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado (Aprobado no claustro do 18 de abril de 2023), son dous os sistemas de avaliación continua e global. O alumnado deberá escoller nas primeiras catro semanas do cuadrimestre entre un dos dous sistemas de avaliación. De optar pola avaliación global, a alumna ou alumno informará ao docente da súa renuncia expresa ao sistema de avaliación continua no prazo establecido polo centro para tal fin, axuntado cuberto e asinado o documento habilitado para tal fin.

O detallado nas metodoloxías recollidas na táboa precedente, corresponde ao **sistema de avaliación continua**. O cálculo da cualificación final neste sistema será ponderado como se especifica na táboa, advertindo que, a media das cualificacións obtidas nos exercicios de avaliación continua e do traballo ha de supor un mínimo dun 5 sobre 10, a mesma cualificación mínima que se terá que obter no exame de preguntas de desenvolvemento a realizar na data da convocatoria oficial. No caso de obter cualificacións inferiores ás requiridas non se fará suma das mesmas; de ser o caso de que a suma dos criterios de avaliación continua adoptados fose igual ou superior a un 5, a cualificación final que se fará constar será de 4,9 [Suspenseo].

A persoa non se presente ao exame constará como Non presentado (N.p.), aínda que fixera seguimento das actividades de avaliación continua.

De optar pola **proba de avaliación global**, na data e horarios previstos polo centro no calendario de exames oficial, o estudante deberá realizar o mesmo exame de preguntas de desenvolvemento que realice o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua (suporá o 40% da cualificación, e ha de obterse un mínimo dun 5). Ademais do anterior, realizará un exercicio de comentario por escrito dun texto proporcionado polo docente do que fará un resumo, identificará as ideas ou datos argumentados relacionándoos cos contidos da materia, e rematará o comentario argumentando a propia opinión persoal razoada sobre o recollido no texto (suporá o 20% da cualificación, e ha de obterse un mínimo dun 5). Por último, fará entrega dun cartafol de recensións sobre un conxunto de textos seleccionados polo docente, dos que se informa na páxina de teledocencia da materia. A recensión é un comentario crítico dun traballo, que pasa por identificar a idea ou ideas principais recollidas, que resume os datos ou argumentos empregados para soste o que se afirma, e que incorpora a súa propia opinión razoada sobre o que se argumenta nos textos. Habilitarase un espazo na páxina de teledocencia para subir unha copia dixital do cartafol, no que se atoparán as referencias dos textos a traballar, e indicacións sobre a extensión e formato (suporá o 40% da cualificación, e ha de obterse un mínimo dun 5). No caso de obter cualificacións inferiores ás requiridas non se fará suma das mesmas; de ser o caso de que a suma dos criterios de avaliación global adoptados fose igual ou superior a un 5, a cualificación final que se fará constar será de 4,9 [Suspenseo].

A información sobre as probas de avaliación, o seu formato, extensión, rúbrica de avaliación e canles de entrega serán detalladas a través da plataforma MooVi. É responsabilidade do alumno ou alumna estar atento á información subida e recompilar a información específica e complementaria que sexa precisa para superar a materia.

Na data da segunda convocatoria da materia [segunda oportunidade], manteranse as notas das probas superadas na primeira convocatoria. No caso do **alumnado acollido a avaliación continua**, cando a media das cualificacións obtidas nos exercicios de avaliación continua e do traballo de grupo fose suspensa, ao non acadar o mínimo dun 5 sobre 10, o día do exame fará entrega dun cartafol de textos, e/ou exercicios que o docente indique no momento da publicación das notas da primeira convocatoria.

No caso do **alumnado acollido á avaliación global** que non o realizara, ou suspendese, o cartafol de textos, poderá facer entrega deste o día do exame.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ariño, Antonio, **Sociología de la cultura: la constitución simbólica de la sociedad**, 1ª ed., Ariel, 1995

Busquet, J.; Medina, A., **Invitación a la sociología de la comunicación**, 1ª ed., Editorial UOC, 2014

- Callejo, M.J., **Investigación de audiencias: lost in transition**, <https://doi.org/10.5209/ciyc.64636>, CIC. Cuadernos de Información y Comunicación, 2019
- Castells, M., **Comunicación y poder**, 1ª ed., Alianza Editorial, D.L. 2009
- Himanen, P., **La ética hacker como cultura de la era de la información. En Manuel Castells (ed.). La sociedad red: una visión global**, pp. 505-518., 1ª ed., Alianza Editorial, 2006
- Pardo, A.; Sánchez-Taberner, A., **Concentración de la distribución cinematográfica en España**, DOI: 10.7238/a.v0i47.1894, Anàlisi, 47,37-56, dic 2012
- Thompson, J.B., **Los media y la modernidad. Una teoría de los medios de comunicación**, Paidós, 2003
- Vaskes, I., **La transestética de Baudrillard: simulacro y arte en la época de simulación total**, DOI: <https://doi.org/10.17533/udea.ef.12703>, Estudios filosóficos, 38,197-219, Agosto 2008
- Bibliografía Complementaria**
- Appadurai, Arjun, **El futuro como hecho cultural. Ensayos sobre la condición global**, 1ª ed., Fondo de Cultura Económica, 2015
- Baricco, A., **The Game**, 1ª ed., Anagrama, 2019
- Bayoít, G., **El cambio social. Análisis sociológico del cambio social y cultural en las sociedades contemporáneas**, 1ª ed., Siglo XXI, 2008
- Baudrillard, J., **Cultura e simulacro**, 1ª ed., Kairós, 1978
- Bauman, Z., **Modernidad líquida**, 1ª ed., Fondo de Cultura Económica, 2003
- Beck, U., **La sociedad del riesgo: hacia una nueva modernidad**, Paidós, 2006
- Beck, U., **¿Qué es la globalización?: falacias del globalismo, respuestas a la globalización**, Paidós, 1998
- Bourdieu, P., **La opinión pública no existe**, 1972
- Callejo, J., **Audiencias multimedia: múltiples problemas, múltiples intereses. En M. Martínez (coord.), Para investigar la comunicación: propuestas teórico-metodológicas**, pp. 53-82., 1ª ed., Técno, 2008
- Castells, M. (ed.), **La sociedad red: una visión global**, Alianza Editorial, 2006
- Espinar, E.; Fran, C.; González, Mª J.; Martínez, R., **Introducción a la sociología de la comunicación**, Publicaciones Univ Alicante, D.L. 2006
- Francescutti, Luis Pablo, **La narración audiovisual como documento social e histórico: enfoques teóricos y métodos analíticos.**, <https://doi.org/10.5944/empiria.42.2019.23255>, Empiria, 42, 137-161., 2019
- Himanen, P., **La ética del hacker**, 1ª ed., Ediciones Destino, 2002
- Lipovetsky, G.; Serroy, J., **La pantalla global. Cultura mediática y cine en la era hipermoderna.**, Anagrama, 2009
- Mattelart, A., **Diversidad cultural y mundialización.**, Paidós, 2006
- Miguel de Bustos, J.C., **Los grupos mundiales de comunicación y de entretenimiento, en el camino hacia la digitalización**, DOI : 10.3917/enic.021.0127., Les Enjeux de l'information et de la communication, oct. 2016
- Moragas, M. de, **La comunicación: De los orígenes a internet**, 1ª ed., Gedisa, 2012
- Rodríguez, A. (ed.), **España en su cine: aprendiendo sociología con películas españolas**, 1ª ed., Dykinson, 2015
- Tortajada, I.; Willem, C., **Creación de significado online: recoger las voces de los y las fans de series televisivas.**, <https://doi.org/10.5944/empiria.42.2019.23252>, Empiria, 42, 99-112., 2019
- Valhondo, J.L., **Estetizar la gravedad en un documental televisivo: El modelo del engagement en la difusión de la ciencia. En Rafael L. Cabrera Collazo (ed.). De la imagen al gesto.**, ISBN: 978-84-15665-65-6, Global Knowledge Academics (GKA), 2021

Recomendaciones

Outros comentarios

Resulta insubstituible realizar as lecturas recomendadas e o seguimento doutros recursos, para facilitar a comprensión dos contidos da materia, favorecer a participación nas clases, a realización de exercicios, e acadar os resultados de aprendizaxe. É importante que o estudantado coñeza os recursos habilitados na páxina de teledocencia, e os criterios que rexen a avaliación da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Teoría e técnica da imaxe**

Materia	Comunicación: Teoría e técnica da imaxe			
Código	P04G071V01103			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Comunicación audiovisual e publicidade			
Coordinador/a	García Pinal, Alfredo			
Profesorado	Fernández Fernández, Miguel Ángel García Pinal, Alfredo			
Correo-e	agarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise da imaxe, tanto estática como en movemento, das unidades que definen a mensaxe icónico e as variables que fundamentan os códigos da linguaxe audiovisual			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B3	Aplicar técnicas e procedementos da composición da imaxe aos diferentes soportes audiovisuais, a partir do coñecemento das leis clásicas e dos movementos estéticos e culturais da historia da imaxe.
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
B7	Asumir riscos expresivos e temáticos, aplicar solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos
C14	Coñecer e aplicar os recursos, métodos e procedementos empregados na construción e análise dos relatos audiovisuais
C17	Coñecer a imaxe espacial e das representacións icónicas no espazo, tanto na imaxe fixa como en movemento.
D1	Comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Citar, describir e diferenciar as principais teorías e escolas da imaxe.	A1	B5	C14 C17	D1
Analizar as imaxes e as súas representacións icónicas no espazo	A1	B4 B7	C14 C17	
Interpretar, diferenciar e explicar os compoñentes estético-narrativos (miméticos, simbólicos, arbitrarios) que configuran unha imaxe icónica/audiovisual	A1	B3 B7	C14 C17	D1
Analizar e valorar imaxes (fixa e/ou audiovisual) nos diferentes soportes e tecnoloxías audiovisuais	A1	B3 B4 B5	C14 C17	D1
Apreciar e valorar o conxunto do patrimonio (audio)visual, a través da evolución histórica nas diferentes culturas		B5		D1

Contidos

Tema

A teoría da imaxe	Tema 1. Introducción. Natureza e definición da imaxe. A imaxe ao longo da historia. Imaxe e contemporaneidade. O valor comunicativo da imaxe. Imaxe dixital
	Tema 2. Percepción e coñecemento visual. O proceso cognitivo da percepción visual: sensación, memoria e pensamento. Fenomenoloxía da percepción. Principais correntes teóricas. Teoría da Gestalt. Figura e fondo.
	Tema 3 - Técnicas de expresión visual. Contraste e harmonía.
A representación da imaxe estática	Tema 4. Elementos morfolóxicos da imaxe. O punto. A liña. O plano. A cor. A forma. A textura.
	Tema 5. Elementos escalares da imaxe. Espazo de representación e espazo representado. Tamaño de imaxe. A escala. A proporción. O formato. O encadre. A dimensión.
	Tema 6. Elementos dinámicos da imaxe. Imaxe secuencial. Imaxe narrativa. Imaxe dinámica. A dirección. Tensión. Ritmo.
A representación da imaxe en movemento	Tema 7. Imaxe en movemento. Encadre e composición. Tipos de planos. Movementsos de cámara. Escena e secuencia. Campo e fóra de campo.
	Tema 8. Principios fundamentais da edición de imaxes en movemento. Montaxe cinematográfica. Continuidade da escena.
	Tema 9. Recursos expresivos da imaxe en movemento. O tratamento do espazo e o tempo audiovisual
	Tema 10 - Introducción aos recursos narrativos da imaxe en movemento. Elipsis

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	0	22
Traballo tutelado	0	30	30
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
Proxecto	26	50	76

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumno dispón do horario de titorías para consultar calquera dúbida relativa aos contidos teóricos.
Traballo tutelado	O alumno dispón do horario de titorías para consultar calquera dúbida relativa ao proxecto.
Probas	Descrición
Proxecto	O alumno dispón do horario de titorías para consultar calquera dúbida relativa ao proxecto.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado O/A alumno fará un traballo individual sobre os contidos da materia.	30 A1	B3 C14 D1 B4 C17 B5 B7

Exame de preguntas obxectivas	Para avaliar os coñecementos teórico prácticos. Versará sobre imaxe estática, análise e composición de planos, análises de continuidade dunha escena e planificación técnica dunha secuencia. Poderá haber un exame parcial a mediados de curso sobre os dous primeiros apartados (imaxe estática e composición de planos).	30	C14 C17	D1
Proxecto	Os alumnos desenvolverán varios proxectos, individualmente ou en grupo, nas horas prácticas da materia. A asistencia a estas clases é obrigatoria. En caso de ausencia non xustificada, a partires da terceira rebaixarase un 25% a cualificación deste apartado.	40	B3 B5	C14 C17

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno poderá optar a dous tipos de cualificación: avaliación continua e avaliación global.

1 - Avaliación continua: Serán aplicadas as porcentaxes e conceptos anteriores (Exame, Proxecto e Traballo). A cualificación final será a nota media dos 3 apartados, segundo as porcentaxes relativas explicados no apartado de avaliación. Non obstante, para superar a materia será preciso obter, como mínimo, un 5 en cada un deles. No caso dunha cualificación inferior, non se poderá compensar cos outros apartados, aínda que se conservarán as partes aprobadas para a convocatoria de xullo.

Na **segunda edición** (xullo) aplicaranse os mesmos criterios. O alumno repetirá as partes non aprobadas e fará, si procede, un novo exame.

Tamén se necesitará unha nota mínima de 5 en cada apartado, para superar a materia.

Todos os detalles da estrutura do exame, enunciados dos traballos e das prácticas, calendario de entrega, criterios de corrección, así como as cualificacións, serán publicados na plataforma MOOVI.

Será responsabilidade do alumno estar atento a esta información, xa que non se facilitará a través de ningunha outra vía.

2 - Avaliación global - De acordo a o establecido no **Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do alumnado**, quen non opte pola modalidade de avaliación continua, terá dereito a unha proba global nas datas que a Facultade determine. Será unha proba única e que permitirá cualificar a o alumnado entre 0 e 10, igual que en la avaliación continua. Esta posibilidade deberá ser solicitada expresamente polo alumno, coa antelación e procedementos que o Decanato da Facultade determine, e suporá a anulación automática de todas as cualificacións obtidas polo método de avaliación continua.

A proba realizarase na data e horario establecido oficialmente pola Facultade. Terá dúas partes:

Teoría - Será a mesma que a de avaliación continua. Suporá o 50% da cualificación.

Práctica - Esta parte constituirá o outro 50% da cualificación.

A parte práctica incluírá a presentación dun traballo de investigación sobre a materia, que suporá o 30% da nota desta parte práctica, e unha proba técnica relacionada cos contidos da materia, que suporá o outro 70% da nota desta parte práctica.

A cualificación final será a nota media das 2 probas. Non obstante, para superar a materia será preciso obter, como mínimo, un 5 en cada unha das partes.

Na **segunda edición (xullo)** o método será idéntico o da primeira edición e tamén se necesitará unha nota mínima de 5 para facer a media coa parte práctica.

Todos os detalles da estrutura do exame, material de estudo, enunciados dos traballos, criterios de corrección, así como as cualificacións, serán publicados na plataforma MOOVI.

Será responsabilidade do alumno estar atento a esta información, xa que non se facilitará a través de ningunha outra vía.

Calquera aspecto non previsto nesta guía resolverase en base ó citado **Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado**

<https://secretaria.uvigo.gal/uv/web/normativa/public/show/565>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GIL, F. y SEGADO, F., **Teoría e historia de la imagen**, Síntesis, 2011

GUBERN, R., **Del bisonte a la realidad virtual**, Anagrama, 1997

PUYAL, A., **Teoría de la Comunicación Audiovisual**, Fragua, 2006

Rodríguez, Ángel, **La dimensión sonora del lenguaje audiovisual**, Paidós, 1998

VILLAIN, D., **El encuadre cinematográfico**, Paidós, 1997

SIETY, E., **El plano**, Paidós, 2004

Douglas Katz, Steven, **Plano a plano: De la idea a la pantalla. Dirección I**, Plot Ediciones, 2000

Douglas Katz, Steven, **Rodando: La planificación de secuencias. Dirección II**, Plot Ediciones, 2000

Bibliografía Complementaria

ARHEIM R., **Arte y percepción visual**, Alianza, 1981

AUMONT, J. y MARIE, M., **Análisis del film**, Paidos, 1990

AUMONT, J., **La imagen**, Paidós, 1992

BLOCK, B., **Narrativa visual. Creación de estructuras visuales para cine, video y medios digitales**, Omega, 2008

BREA, J. L., **Estudios visuales. La epistemología de la visualidad en la era de la globalización**, Akal, 2005

BREA, J. L., **Las tres eras de la imagen**, Akal, 2010

Briones Delgado, Jesús, **Promesas y realidades de la 'revolución tecnológica'**, Catarata, 2016

BURCH, N., **El tragaluz del infinito. Contribución a la genealogía del lenguaje cinematográfico**, Cátedra, 1987

COMPANY, J.M., **El trazo de la letra en la imagen**, Cátedra, 1987

CASETTI, F. y DI CHIO, F., **Cómo analizar un film**, Paidos, 2007

DELGADO LEYVA, R., **La pantalla futurista**, Cátedra,

ECO, Umberto, **La estrategia de la ilusión**, Lumen, 1996

FERNÁNDEZ DÍEZ, F., **Manual básico de lenguaje y narrativa audiovisual**, Paidós, 1999

Francés, M. y Llorca Abad, G., **La ficción audiovisual en España**, Edisa, 2012

GOMBRICH, Ernst H., **Los usos de las imágenes. Estudios sobre la función social del arte y la comunicación visual**, Debate, 2003

Gómez Alonso, R., **Análisis de la Imagen: Estética Audiovisual**, Laberinto Comunicación, 1996

GUBERN, R., **La mirada opulenta**, Gustavo Hill, 1987

Gurney, James, **Luz y color**, Anaya Multimedia, 2015

Jover Ruíz, Fernando, **Control de iluminación y Dirección de Fotografía**, Altaria Editorial, 2016

KELLNER, D., **Cultura mediática. Estudios culturales, identidad y política entre la modernidad y la posmodernidad**, Akal, 2011

LUMET, Sydney, **Así se hacen las películas**, Rialp, 2002

MITCHELL, W.J.T., **Teoría de la imagen**, Akal, 2009

Molina, César Antonio, **Tan poderoso como el amor**, Destino,

NICOLÁS, Francisco R., **Colorimetría**, 2ª, ORTV, 2000

PIERANTONI, R., **El ojo y la idea**, Paidos, 1984

PINEL, V., **El montaje**, Paidós, 2001

Rodríguez, Hugo, **Guía completa de la imagen digital**, Marcombo,

Silva Echeto, Víctor, **La desilusión de la imagen**, Edisa, 2016

Taibo, Carlos, **Walter Benjamin. La vida que se cierra**, Catarata, 2015

Zerzan, John, **El crepúsculo de las máquinas**, Catarata, 2015

ZUMALDE, Imanola, **La experiencia fílmica**, Cátedra,

Beriain Bañares, Ana (Ed.), **La omnipresencia de la imagen. Estudios interdisciplinarios de la cultura visual**, Global Knowledge, 2017

Diehl, Victoria (Ed.), **La imagen intermedia. Cuerpo y experiencia en la edad tecnológica**, Global Knowledge, 2017

Acosta Peña, Raúl Alberto (Ed.), **La metamorfosis de la representación del mundo desde lo audiovisual**, Global Knowledge, 2018

Vera-Meiggs, David, **La caverna audiovisual o las razones del cine**, Editorial Universitaria - Santiago de Chile, 2016

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Comunicación: Tecnoloxía dos medios audiovisuais/P04G071V01108

Comunicación: Teoría e historia da comunicación/P04G071V01106

Teoría e técnica cinematográfica/P04G071V01109

Expresión sonora/P04G071V01208

Xéneros cinematográficos/P04G071V01203

Guión audiovisual/P04G071V01209

Narrativa audiovisual/P04G071V01207

Teoría e técnica da montaxe/P04G071V01204

Cine de non ficción/P04G071V01301
Dirección artística/P04G071V01305
Dirección escénica/P04G071V01312
Guión, producción e realización de ficción/P04G071V01308
Realización audiovisual/P04G071V01303

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Teoría e técnica da fotografía/P04G071V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Comunicación escrita**

Materia	Comunicación: Comunicación escrita			
Código	P04G071V01104			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Alende Castro, Silvia			
Profesorado	Alende Castro, Silvia			
Correo-e	salende@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.gal/es/universidad/administracion-personal/pdi/silvia-alende-castro			
Descrición xeral	O desenvolvemento e coñecemento da materia Comunicación Escrita deberá facilitar e habilitar ao alumnado para unha mellor comprensión do uso e manexo da linguaxe textual nos medios de comunicación. Para iso analizaranse as técnicas e formas de expresión do discurso, considerando os modelos discursivos, os estilos e os xéneros.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo			
B1	Coñecer as características esenciais da comunicación, os seus elementos e os seus resultados.			
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.			
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.			
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.			
C12	Coñecer os fundamentos da información xornalística a través dos distintos textos e xéneros ao uso, para a súa aplicación en medios impresos e dixitais.			
D3	Sustentabilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.			

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1.- Identificar, describir e interpretar os fundamentos da información, así como do uso da linguaxe, do estilo e dos xéneros.	B1	C12		
2.- Redactar con fluidez textos e contidos mediáticos adaptados a diferentes situacións e contornas comunicativas.	B4	C12		
3. Demostrar capacidade e habilidade para a análise, síntese, expresión e xuízo crítico.	A1	B5	C12	
4. Buscar e analizar información de fontes diversas; discernir o relevante do irrelevante; e aglutinar datos dispersos.	A1	B1	C12	
5. Analizar textos xornalísticos e empregalos como elemento imprescindible no coñecemento da contorna.	A1	B1	C12	D3
6. Distinguir os elementos noticiosos dun acontecemento e xerarquizarlos segundo a relevancia informativa.	A1	B1	C12	
7. Discernir os aspectos éticos e deontolóxicos esenciais na comunicación dos feitos de actualidade: o uso adecuado das fontes, con precisión e respecto.	B5	C12	D3	

Contidos

Tema	
------	--

Tema 1. Escribir para contar o acontecer. Estilo e estruturas da narrativa mediática.	<p>Subtema 1. O relato nos medios: as perspectivas da comunicación. A información, dende a impresión ao audiovisual e internet</p> <p>Subtema 2. A escrita nos medios de comunicación, un estilo propio. Escribir para facerse entender ante un destinatario masivo</p> <p>Subtema 3. Estructuras comunicativas para o relato nos medios: descrición, narración e diálogo</p>
Tema 2. O relato nos medios. Os grandes xéneros.	<p>Subtema 4. A narrativa nos medios: da idea ao relato A orixe das mensaxes: as fontes da información, citación e atribución Como se traslada a realidade: os grandes xéneros</p> <p>Subtema 5. O relato informativo. A noticia e a súa redacción nos medios. Fundamentos, estrutura e criterios de noticiabilidade Titulación Casos de estudo</p> <p>Subtema 6. O relato informativo-interpretativo. A reportaxe. Fundamentos, técnica e tipoloxía Titulación Casos de estudo</p> <p>Subtema 7. O relato informativo-interpretativo. A entrevista Fundamentos, tipoloxía e formulación de preguntas Titulación Casos de estudo</p>
Tema 3. A redacción multimedia e organizacional. Hipertexto e redes sociais.	<p>Subtema 8. Escribir en dixital: o hipertexto, a multimedialidade e as redes sociais</p> <p>Subtema 9. A comunicación nas organizacións, principais documentos e a escrita académica</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	24	50	74
Prácticas con apoio das TIC	23	40	63
Presentación	1	10	11
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións presenciais o docente presentará aos alumnos e alumnas os aspectos teóricos máis significativos da materia, proporcionaralles a información e a bibliografía necesaria para desenvolver os temas do programa, e así ter os coñecementos básicos para traballar e poder realizar os exercicios prácticos semanais. Nestas sesións proporcionarase ao alumnado o mínimo necesario para desenvolver o seu traballo de modo autónomo.
Prácticas con apoio das TIC	Nas horas de docencia práctica os alumnos e alumnas terán que realizar os exercicios propostos polo docente: redacción de diferentes textos xornalísticos relacionados co desenvolvemento do contido teórico da materia.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Os alumnos e alumnas recibirán os coñecementos teóricos nas sesións maxistrais, que se desenvolverán nas clases teóricas semanais. O docente orientará ao alumnado na súa correcta evolución na asimilación dos contidos da materia e atenderá ás preguntas e dúbidas expostas.
Prácticas con apoio das TIC	Todas as prácticas realizaranse co asesoramento e co seguimento individualizado do docente para resolver dúbidas e facilitar a aprendizaxe do alumnado.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticas con apoio das TIC	A nota media das cualificacións obtidas na execución dos exercicios de redacción propostos nas clases prácticas suporán o 40% da nota final da materia. É necesaria a entrega de todos os exercicios propostos. A falta de asistencia non xustificada afectará á cualificación, restándose 0,2 puntos por falta.	40	B1 B4 B5 B6	C12	D3
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20	B1 B5 B6	C12	
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos desenvolvidos nas horas presenciais das sesións maxistras avaliaranse a través dunha proba final que suporá o 40% da nota final da materia. É necesario obter polo menos unha cualificación de 5 sobre 10 para aprobar.	40	B1 B5	C12	

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN GLOBAL DA MATERIA

O alumnado deberá informar ao docente da súa renuncia expresa ao sistema de avaliación continua no prazo establecido polo centro para tal fin, axuntado cuberto e asinado o documento habilitado para tal fin.

PROCEDEMENTO

A proba de avaliación global realizarase na data e horarios previstos polo centro no calendario de exames oficial. O estudante deberá superar todas e cada unha das probas de avaliación previstas que se detallan a continuación obtendo unha cualificación mínima de 5 puntos en cada unha delas. Dada a extensión das probas o alumnado que se acolla a avaliación global deberá dispor de 4 horas para a realización das mesmas a partir da hora oficial de inicio do exame da materia segundo o calendario oficial.

Breve descrición das probas

Proba 1. Exame teórico. Realizarase o exame teórico previsto para a materia tanto para a avaliación global como continua. O exame será avaliado coas mesmas pautas para todo o alumnado. O exame ten un valor do 40% sobre o total da nota sendo preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos para aprobar esta parte. Unha cualificación inferior non servirá como media coas outras probas.

Proba 2. Traballos prácticos. Facer entrega de dous traballos propostos polo docente. O conxunto dos traballos ten un valor do 40% sobre o total da cualificación. Debe obterse unha cualificación mínima de 5 puntos en cada un dos traballos para superar esta parte. Unha cualificación inferior non servirá como media coas outras probas. Os traballos serán entregados na data e horario do exame. O detalle dos contidos dos traballos, metodoloxías e criterios de avaliación serán facilitados aos estudantes de avaliación global unha vez rematado o prazo de renuncia expresa á avaliación continua.

Proba 3. Análise dun suposto práctico e presentación oral. Tras a elaboración do exame e os traballos prácticos, deberase realizar a análise dun suposto proposto polo docente. O detalle das probas así como os criterios de avaliación será remitido ao alumnado nun prazo non superior a un mes dende a renuncia efectiva a súa avaliación continua. A selección de actividades prácticas, no seu conxunto, ten un peso do 20% sobre o total da cualificación sendo preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos para aprobar esta parte. Unha cualificación inferior non servirá como media coas outras probas.

Resumo das probas e porcentaxe de valoración global do conxunto de tarefas

Proba 1. Exame. Valoración do 40% sobre o total da nota.

Proba 2. Traballos prácticos. Valoración do 40% sobre o total da nota.

Proba 3. Análise de suposto práctico e presentación oral ante o docente. Valoración do 20% sobre o total da nota.

Os estudantes deberán obter unha cualificación mínima de 5 puntos en todas as probas.

*A información sobre as probas de avaliación, o seu formato, extensión, rúbrica de avaliación e canles de entrega serán detalladas a través da plataforma Moovi. É responsabilidade do alumno ou alumna estar atento á información subida e recompilar a información específica e complementaria que sexa precisa para superar a materia

SEGUNDA CONVOCATORIA

A forma de evaluación é igual en todas as convocatorias.

Se na primeira convocatoria non se supera unha das partes da materia, o alumnado deberá presentarse á evaluación só desa parte non superada na segunda convocatoria. Se é a parte práctica, deberá repetir todos os exercicios propostos polos docentes ao longo do curso e entregalos na data establecida polo coordinador da materia. Se é o exame que evalúa o contido teórico, deberá presentarse ao exame na segunda convocatoria.

Se non se aproba a materia nas convocatorias do primeiro curso de matrícula (nin na primeira nin na segunda convocatoria), o alumno ou a alumna deberá cursar novamente a materia e debe de adaptarse á guía docente que está vixente nese curso académico. Non se conservarán as cualificacións obtidas en cursos anteriores nin da parte teórica nin da parte práctica da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- CANTAVELLA, J. y SERRANO, J. F. (coords.), **Redacción para periodistas: informar e interpretar**, Ariel, 2004
- CANTAVELLA, J. y SERRANO, J. F. (coords.), **Redacción para periodistas : opinar y argumentar**, Universitas, 2007
- DÍAZ NOCI, J. y SALAVERRÍA, R. (coords.), **Manual de redacción ciberperiodística**, Ariel, 2003
- ECHEVARRÍA LLOMBART, Begoña, **El reportaje periodístico: una radiografía de la realidad**, Comunicación Social, 2011
- EDO BOLÓS, Concha, **Periodismo informativo e interpretativo.El impacto de internet en la noticia, las fuentes y los géneros**, Comunicación Social, 2009
- GRIJELMO, Álex, **La seducción de las palabras**, Taurus, 2000
- LÓPEZ HIDALGO, Antonio, **El titular: manual de titulación periodística**, Comunicación Social, 2001
- MARTÍNEZ ALBERTOS, José Luís, **Curso general de redacción periodística**, 5ª ed. 2ª reimpre., Paraninfo, 2001
- MORENO ESPINOSA, Pastora, **Opinión y géneros periodísticos en la era multimedia**, Universitas, 2012
- YANES MESA, Rafael, **Géneros periodísticos y géneros anexos**, Fragua, 2004

Bibliografía Complementaria

- ANGULO. María (Coord.), **Crónica y mirada. Aproximaciones al periodismo narrativo**, Libros K. O., 2014
- ARMENTIA VIZUETE, J. I. y CAMIÑOS MARCET, J. Mª, **La información. Redacción y estructuras**, Universidad del País Vasco, 1998
- CAPARRÓS, Martín, **Lacrónica**, Círculo de Tiza, 2015
- CASALS CARRO, María Jesús, **Periodismo y sentido de la realidad. Teoría y análisis de la narrativa periodística**, Fragua, 2005
- GARCÍA JIMÉNEZ, Jesús, **Información audiovisual**, Paraninfo, 1999
- GOMIS, Lorenzo, **Teoría de los géneros periodísticos**, UOC, 2008
- GONZÁLEZ, Enric (ed.), **Cada mesa, un Vietnam**, Jot Down Books, 2017
- KAPUSCINSKI, Ryszard, **Los cinco sentidos del periodista**, Fondo de cultura económica, 2003
- MARTÍN VIVALDI, GONZALO, **Curso de redacción : teoría y práctica de la composición y del estilo**, Paraninfo, 2018
- MARTÍNEZ ALBERTOS, José Luís, **El zumbido del moscardón. Periodismo, periódicos y textos periodísticos**, Comunicación Social, 2009
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José, **Diccionario de redacción y estilo**, Pirámide, 2015
- MAYORAL, Javier (Coord.), **Redacción periodística en TV**, Síntesis, 2008
- MESANZA LÓPEZ, J., **Hablar y escribir correctamente : barbarismos, impropiedades y dudas en el español oral y escrito**, Wolters Kluwer, 2009
- OLIVA LLÚCIA y SITJÁ XAVIER, **Las noticias en radio y televisión**, Omega, 2007
- PANIAGUA SANTAMARÍA, Pedro, **Información e interpretación en periodismo. Hacia una nueva teoría de los géneros**, UOC, 2009
- QUESADA, Montse, **Curso de periodismo especializado**, Síntesis, 2012
- RAMONEDA, A., **Manual de estilo : guía práctica para escribir mejor**, Alianza, 2008
- RIVAS, Manuel, **El periodismo es un cuento**, Alfaguara, 1997
- ROSENDO KLECKER, Belén de, **El perfil periodístico: claves para caracterizar personas en prensa**, Tecnos, 2010
- SALAVERRÍA, Ramón, **Redacción periodística en internet**, EUNSA, 2006
- SALAVERRÍA, Ramón (et al.), **El mapa de los cybermedios en España**, Espejo De Monografías De Comunicación Social, 2018
- SANTAMARÍA, Luisa y CASALS, Mª Jesus, **La opinión periodística: argumentos y géneros para la persuasión**, Fragua, 2000
- TORRADO MORALES, Susana, **Manual teórico-práctico para la realización de noticias y reportajes en televisión**, Diego Marín, 2007
- VILAMOR, José R, **Redacción periodística para la generación digital**, Editorial Universitas, 2000
- PARRAT, Sonia, **Manual práctico de redacción periodística**, Síntesis, 2017

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Teoría e técnica da fotografía**

Materia	Teoría e técnica da fotografía			
Código	P04G071V01105			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Comunicación audiovisual e publicidade			
Coordinador/a	Lens Leiva, Jorge			
Profesorado	Lens Leiva, Jorge			
Correo-e	jorgelensleiva@gmail.com			
Web	http://www.jorgelens.com			
Descrición xeral	Técnica da práctica fotográfica. Estudio e análise das representacións fotográficas e das técnicas de produción e posprodución.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B3	Aplicar técnicas e procedementos da composición da imaxe aos diferentes soportes audiovisuais, a partir do coñecemento das leis clásicas e dos movementos estéticos e culturais da historia da imaxe.
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.
B7	Asumir riscos expresivos e temáticos, aplicar solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos
C16	Coñecer e aplicar as tecnoloxías audiovisuais (fotografía, cinema, radio, televisión e multimedia) en función das súas capacidades expresivas.
C17	Coñecer a imaxe espacial e das representacións icónicas no espazo, tanto na imaxe fixa como en movemento.
D3	Sustentabilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
3 - Axustar medicións satisfactorias con respecto á luminosidade dunha escena e á cantidade de cor dunha fonte de luz	A1	B3 B4 B7	C16 C17	D3
4 - Empregar programas informáticos para o tratamento dixital de imaxes fotográficas		B4 B6 B7	C16 C17	
5 - Desenvolver proxectos fotográficos de tipo persoal onde se asuman riscos expresivos e temáticos		B3 B4 B6 B7	C16 C17	
6 - Ser consciente de que a fotografía implica unha toma de conciencia responsable e ética coas persoas e a contorna que nos rodea		B5 B6		D3
Básicamente, o docente incidirá no desenvolvemento axeitado da práctica fotográfica, de modo que o alumnado ao rematar a asignatura tería que ter incrementada a súa solvencia e destreza referidas á toma de fotografías.		B3 B4 B7	C16 C17	

Contidos

Tema	
1. Técnica fotográfica I.	Parámetros fundamentais da cámara: 1.1 Enfoque 1.2 Diafragma 1.3 Tempo de exposición

2. Técnica fotográfica II.	2.1 Valor de exposición 2.2 Sensibilidade. Escala ISO 2.3 Tipos de medición da luz. Matricial. Ponderada. Puntual 2.4 Elección da exposición: Luz uniforme. Luz irregular. 2.5 HDR. Casos especiais
3. Técnica fotográfica III.	3.1. Orientación da luz con respecto á cámara 3.2. Profundidade de campo 3.3. Tipoloxía dos obxectivos 3.4. Temperatura cor. Balance de brancos 3.5. O flash
4. Técnica fotográfica IV	Trucos de composición 4.1. Engadir elementos en primeiro plano 4.2. Establecer relacións entre elementos 4.3. Reencadrar con algún elemento do primeiro plano 4.4. Facer fotos a través de algún elemento 4.5. Forzar o encadre hacia un punto de interés 4.6. Saturación de cor e textura 4.7. Lei do movemento e da mirada 4.8. Encher ou distribuir o encadre de elementos 4.9. Destacar o motivo principal do fondo 4.10. Manter a liña do horizonte horizontal 4.11. Luz suxerente
5. Historia da fotografía I. Antecedentes históricos da fotografía e primeiras manifestacións fotográficas.	5.1 A cámara oscura. 5.2 Pioneiros. Niepce, Daguerre, Fox Talbot 5.3 Funciones da fotografía: Sociedades Heliográficas, Muybridge, Marey, Disderí, Nadar 5.4 A cámara Kodak 5.5 O asociacionismo: Photo Club, Photo Secession (Stieglitz) 5.6 O Grupo f64 (Weston)
6. Historia da fotografía II. Desde o pictorialismo ata os nosos días. Autores e tendencias.	6.1 Nova Visión (Man Ray, Rodchenko, Moholy Nagy). 6.2 Nova Obxetividade (Blossfeldt, Sander). 6.3 Documentalismo: Cartier Bresson, Doisneau, Manuel Ferrol, Catalá Roca 6.4 Street Photography en EEUU (años 50): Robert Frank, William Klein, Lee Friedlander, Diane Arbus). 6.5 Escola de Madrid. 6.6 Eggleston
7. A representación fotográfica contemporánea. Autores representativos e tendencias.	7.1 O retrato na fotografía contemporánea 7.2 A paisaxe na fotografía contemporánea 7.3 A fotografía construída na fotografía contemporánea 7.4 O documentalismo na fotografía contemporánea

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	23	23	46
Lección maxistral	22	44	66
Exame de preguntas obxectivas	2	5	7
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Práctica de laboratorio	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Actividades fotográficas enfocadas á asimilación dos contidos teóricos da materia, así como á posta en práctica da técnica fotográfica a través da titorización en grupo e individual do profesor.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos teóricos en torno á evolución da fotografía (desde os antecedentes fotográficos ata os autores contemporáneos), así como sobre aqueles aspectos relativos á técnica fotográfica que logo se porá en práctica nas horas de obradoiro correspondentes.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	Atención individualizada ao desenvolvemento das tarefas prácticas coa cámara fotográfica

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe
Obradoiro	Os talleres evaluaránse de xeito continuo e personalizado a través dos 3 traballos fotográficos prácticos que haberá que presentar ao longo do curso. Se o alumno opta por non facer a proba escrita (exame final), estes traballos constituirán o 100% da nota final. No caso de presentarse ao examen final, a nota final do alumno será a seguinte: calificación do exame (40%) e nota media dos traballos (60%).	60
Lección maxístral	A proba será voluntaria e constituirá o 40% da nota en caso de facerse. Consistirá en preguntas curtas relacionadas cos contidos vistos na clase. Terán especial relevancia as preguntas dedicadas á asimilación da práctica fotográfica (escala de diafragmas e de velocidades). No caso de realizar esta proba, o seu valor será o 40 por cento da nota final xa que o outro 60% correspondería á nota media dos traballos prácticos.	40
Resolución de problemas e/ou exercicios	Esta proba servirá para coñecer o nivel inicial dos alumnos en aspectos relacionados coa fotografía, polo que se realizará a comezos de curso e non terá incidencia na nota final.	0

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os sistemas de avaliación dividíranse en dúas modalidades: metodoloxías de avaliación continua e metodoloxías de avaliación global.

AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación continua é a metodoloxía habitual de avaliación e empregárase por defecto para cualificar o alumnado.

O alumnado que opte por esta modalidade deberá asistir regularmente ás clases da materia, entendendo como tal unha asistencia non inferior ao 75% das clases teóricas e prácticas.

Nesta opción de avaliación, o alumnado realizará **3 traballos prácticos** ao longo do curso que suporán o 100% da nota final da materia. Cada un dos traballos corresponderá ao 33,33% da nota final da materia. Dado que esta avaliación é de tipo continuo, o feito de non presentar un traballo suporía un NON PRESENTADO na cualificación final da materia.

Dado que o alumnado ten dereito a unha proba escrita, existe a posibilidade voluntaria de realizar un exame final nas datas que estableza o decano ao comezo do curso. Se realiza esta proba, a nota do exame suporá o 40% da nota final, mentres que a nota do traballo representará o 60% da nota final.

Para as seguintes convocatorias tamén será necesario entregar os traballos prácticos, tomando como referencia o traballo asignado no curso académico no que se realice o exame. Así mesmo, as porcentaxes da nota final son as mesmas, é dicir, traballo práctico (60%) e exame escrito (40%).

AVALIACIÓN GLOBAL

O sistema de avaliación por defecto da Universidade de Vigo é o sistema de avaliación continua. Aqueles alumnos que opten polo sistema de avaliación global deberán seguir as seguintes pautas.

O alumno deberá comunicar ao profesorado a súa renuncia expresa ao sistema de avaliación continua no prazo que o centro estableza para o efecto (un mes), achegando o documento requirido cuberto e asinado ao profesor.

Pautas o día da avaliación:

A proba global de avaliación realizarase na data e hora que estableza o centro no calendario oficial de exames. O alumno deberá superar todas e cada unha das probas de avaliación que se detallan a continuación, obtendo unha nota mínima de 5 puntos en cada unha delas. Dada a duración das probas, o alumnado que realice a avaliación global deberá dispor de 5 horas (descanso non incluído) para realízalas desde a hora oficial de inicio do exame da materia segundo o calendario oficial.

O alumno deberá superar todas e cada unha das seguintes probas de avaliación que se detallan a continuación cunha nota mínima de 5.

Breve descrición e porcentaxe de avaliación das probas:

PROBA 1: Exame. Os alumnos que realicen a avaliación integral realizarán o mesmo exame con preguntas obxectivas que o exame voluntario para os alumnos que realicen a avaliación continua. Mesmo día, mesmo horario, mesmas pautas. O exame, en todas as súas partes, ten un peso do 40% da nota total. Requírese unha puntuación mínima de 5 para superar esta parte. Con menos de 5 non se obtén media, aínda que se superen o resto das probas.

PROBA 2. O día do exame oficial deberán entregarse os 3 traballos propostos polo profesorado. O conxunto de traballos propostos ten un peso do 30% da nota total. Será necesario obter unha nota media mínima de 5 dos traballos para superar esta parte. Os traballos deberán ser entregados ao profesor mediante un Pendrive ou calquera outro procedemento antes da realización do exame, polo que para realizar o exame é imprescindible que o profesor reciba as 3 prácticas do alumno con antelación.

PROBA 3. Unha vez rematado o exame, e despois dos descansos entre probas que se establezan legalmente, o alumno asistirá preferentemente á aula onde se impartiron as clases prácticas, acompañado polo profesor da materia, aínda que

esta proba tamén se poderá realizar no calquera outro espazo, tanto dentro como fóra da facultade. O alumno deberá realizar unha proba práctica que consistirá na realización do tipo de fotografías que foron realizadas nas clases prácticas da avaliación continua, onde se verá a solvencia do alumno en relación coa técnica fotográfica: enfoque, control da exposición, profundidade. de campo. , composición, etc.) A proba terá unha duración máxima de 30 minutos desde o inicio. O detalle das tarefas a realizar, os prazos e os criterios de avaliación serán explicados ao alumno na aula. Esta proba, no seu conxunto, ten un peso do 30% da nota total. Con menos de 5 non se obtén media, aínda que se superen o resto das probas. Resumo das probas e porcentaxe de avaliación global do conxunto de tarefas que supón esta proba

□ Proba 1 (P1): Exame. Valoración do 40% da nota total.

□ Proba 2 (P2): Entrega de traballos prácticos. Valoración do 30% da nota total.

□ Proba 3 (P3): Práctica na aula. Valoración do 30% da nota total.

$P1(40\%) + P2(30\%) + P3(30\%) = 100\%$ da nota

Establécese unha vez máis que, para superar a materia, é imprescindible a superación de todas as probas (1, 2 e 3) no tempo e forma. Cunha nota inferior a 5 non se sacará media de ningunha das probas, aínda que se superen o resto das probas. Polo tanto, o alumno deberá obter unha nota mínima de 5 en todas as probas para aprobar a materia.

Outros aspectos a ter en conta

Os materiais para o estudo da materia serán os subidos a Moovi e os apuntes das sesións impartidas na aula, tanto en sesións teóricas como prácticas. É responsabilidade do alumno coñecer a información subida a Moovi e recoller as notas e documentación non subidas a Moovi que sexan obxecto de exame e/ou explicacións das diferentes probas de avaliación. A guía docente establece o enfoque xeral da materia pero podería haber detalles máis específicos sobre o sistema xeral de avaliación que se xestionaría a través da plataforma Moovi.

Para todo o non contemplado e/ou expresamente detallado nesta guía, tomaranse como referencia as indicacións da Normativa de avaliación, cualificación e calidade docente e do proceso de aprendizaxe do alumnado (Aprobada polo claustro o 18 de abril de 2023). Dispoñible en: <https://secretaria.uvigo.gal/uv/web/normativa/public/show/565>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BARTHES, Roland, **La cámara lúcida**, Paidós Ibérica, 1995

DALY, Tim, **Manual de fotografía digital**, Taschen Benedikt, 2000

FONTCUBERTA, Joan, **El beso de Judas**, Gustavo Gili, 1997

LANGFORD, Michael, **La fotografía paso a paso**, Hermann Blume, 2004

LÓPEZ MONDÉJAR, Publio, **Historia de la fotografía en España**, Lunwerg, 1997

SONTAG, Susan, **Sobre la fotografía**, Alfaguara, 2005

MARZAL FELICI, Javier, **Cómo se lee una fotografía. Interpretaciones de la mirada**, Cátedra, 2008

FREUND, Gisèle, **La fotografía como documento social**, Gustavo Gili, 2001

PETERSON, Bryan, **Los secretos de la fotografía (Guía de campo)**, Tutor, 2010

CARROLL, Henry, **Lea este libro si desea tomar buenas fotografías**, Blume, 2017

KELBY, Scott, **Iluminar, disparar y retocar. Conseguir fotografías de máxima calidad**, Anaya Multimedia., 2012

ARIAS, Zack, **Fotografía. Preguntas y respuestas**, Anaya Multimedia., 2014

MEOLA, Christa, **Fotografía boudoir. El arte de la sensualidad**, Anaya Multimedia. Colección Photo Club, 2013

duCHEMIN, David, **Mercaderes de imágenes. La fotografía como pasión y profesión**, Anaya Multimedia., 2010

RIVAS, Rodrigo, **Fotografía de calle. Memoria de la ciudad**, Anaya Multimedia. Colección Photo Club, 2017

Bibliografía Complementaria

EGUIZÁBAL MAZA, Raúl, **Fotografía publicitaria**, Cátedra, 2001

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección de fotografía/P04G071V01205

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Comunicación: Documentación audiovisual/P04G071V01107

Comunicación: Tecnoloxía dos medios audiovisuais/P04G071V01108

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Teoría e historia de la comunicación**

Materia	Comunicación: Teoría e historia de la comunicación			
Código	P04G071V01106			
Titulación	Grado en Comunicación Audiovisual			
Descriptores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castellano			
Departamento	Psicología evolutiva y comunicación			
Coordinador/a	Román Portas, María Mercedes			
Profesorado	García González, Aurora Román Portas, María Mercedes			
Correo-e	mroman@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Fundamentación teórica de la comunicación como actividad y como campo de estudio. Conocer mejor la naturaleza de la comunicación. Pensar y reflexionar en la comunicación. La Teoría de la comunicación es algo preciso en nuestra sociedad, configurada casi por completo por la comunicación.			

Resultados de Formación y Aprendizaje

Código	
A1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio
B1	Conocer las características esenciales de la comunicación, sus elementos y sus resultados.
B3	Aplicar técnicas y procedimientos de la composición de la imagen a los diferentes soportes audiovisuales, a partir del conocimiento de las leyes clásicas y de los movimientos estéticos y culturales de la historia de la imagen.
B4	Exponer los resultados de los trabajos académicos de manera escrita, oral o por medios audiovisuales o informáticos de acuerdo a los cánones de las disciplinas de la comunicación.
B5	Conocer los valores constitucionales, principios éticos y normas deontológicas aplicables a la comunicación audiovisual, en especial las relativas a la igualdad de hombres y mujeres, a la no discriminación de personas con discapacidad y al uso no sexista de la imagen femenina en los medios de comunicación de masas.
B6	Trabajar en equipo y comunicar las propias ideas mediante la creación de un ambiente propicio.
C15	Conocer los fundamentos de la historia y teoría de la comunicación.

Resultados previstos en la materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Conocer la historia y evolución de los medios de comunicación colectiva, además de su relevancia social y cultural a lo largo del tiempo. Conocer la naturaleza de la comunicación.	B1 B3 B6	C15
2. Conocer la relación existente entre la evolución de la sociedad en el mundo contemporáneo y el ámbito de la comunicación.	A1	B6
3. Conocer las características esenciales de la comunicación, sus elementos y sus resultados. Conocer científicamente la comunicación como realidad y como campo de estudio.	B1 B6	C15
4. Saber describir y diagnosticar las cuestiones fundamentales de la comunicación en la sociedad actual.	A1	B1 C15
5. Exponer de forma adecuada los resultados de los trabajos académicos de manera oral o por medios audiovisuales o informáticos conforme a los cánones de las disciplinas de la comunicación		B4
7. Demostrar tener conciencia solidaria: respeto solidario por las personas y civilizaciones del planeta		B5
8. Conocer las grandes corrientes culturales en relación con los valores individuales y colectivos y respeto por los derechos humanos	B1 B5	

Contenidos

Tema

Parte I: Teoría de la comunicación

1. Introducción a la teoría de la comunicación
2. Los elementos de la comunicación
3. Las acciones comunicativas

Parte II: Teoría de la comunicación

- II. 1. Elementos subjetivos.
- II. 2. Elementos objetivos.
- II. 3. Elementos prácticos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Trabajo tutelado	16	16	32
Prácticas con apoyo de las TIC	16	16	32
Resolución de problemas	7	0	7
Lección magistral	15	56	71
Examen de preguntas de desarrollo	2	6	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Trabajo tutelado	Se comentarán artigos e vídeos relacionados con o temario. Se fará tamén un traballo en equipo sobre unha película de cine en que se reflicen contidos da teoría.
Prácticas con apoio de las TIC	Habrán prácticas puntuales (presenciales) en las que se tendrá en cuenta la asistencia. Además se elaborará (por grupos) un vídeo de 15 minutos aproximadamente sobre el proceso de la comunicación, con escenas de una o más películas. Cada día que haya práctica presencial cada grupo tiene que entregar por escrito la evolución del trabajo del vídeo sobre el proceso de comunicación.
Resolución de problemas	mediante tutorías
Lección magistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto que deberá desarrollar el estudiante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección magistral	Se atenderá a los alumnos en tutorías
Prácticas con apoyo de las TIC	Se atenderá a los alumnos en tutorías
Trabajo tutelado	Se atenderá a los alumnos en tutorías

Evaluación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Trabajo tutelado	Trabajo en equipo sobre una película de cine donde se reflejen contenidos de la materia. Estudio y debate sobre artículos y vídeos. Observación sistemática.	20	A1 B4
Prácticas con apoyo de las TIC	Realización de un trabajo sobre el proceso de comunicación. Elaboración de un vídeo de 15 minutos aproximadamente con escenas de una o más películas. Y otras prácticas presenciales	20	B4 B5
Lección magistral	Asistencia a clase (10%) Prueba escrita sobre el contenido del libro de texto de la materia: Teoría de la Comunicación, una propuesta (10%)	20	B1 C15 B4
Examen de preguntas de desarrollo	Pruebas para evaluación de las competencias que incluyen preguntas abiertas sobre un tema. Los alumnos deben desarrollar, relacionar, organizar y presentar los conocimientos que tienen sobre la materia en una respuesta extensa.	40	B1 B3 B6

Outros comentarios sobre a Avaliación

En todas las clases presenciales se tendrá en cuenta la asistencia

AVALIACIÓN GLOBAL DE LA MATERIA

La prueba de evaluación global se realizará en los horarios previstos por el centro en el calendario de exámenes oficial. E

estudiante deberá superar todas e cada una de las pruebas de evaluación previstas que se detallan a continuación obteniendo una cualificación mínima de 5 puntos en cada una de ellas. Dada la extensión de las pruebas el alumnado que se acoja a la evaluación global deberá disponer de 4 horas para a realización de las mismas a partir de la hora oficial de inicio del examen de la materia según el calendario oficial.

Evaluación Global: examen final sobre el Temario de la materia (40%)

Entrega de un vídeo de 15 minutos sobre el proceso de comunicación con escenas de una o más películas (40%)

Comentario de texto donde se demuestre que se detectan los temas correspondientes a la materia y que se saben explicar y argumentar (20%)

Segunda oportunidad: los mismos criterios que en la primeira. En la evaluación continua se tienen en cuenta las notas obtenidas en los distintos apartados y se repite el examen final.

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Manuel Martín Algarra, **Teoría de la comunicación: una propuesta**, 1 y 2, Tecnos, 2003 y 2006

José López Yepes, **Introducción a la ética de la información periodística en el cine**, 1, Instituto de la Comunicación Académica, 2016

Bibliografía Complementaria

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Documentación audiovisual**

Materia	Comunicación: Documentación audiovisual			
Código	P04G071V01107			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Doval Avendaño, María Montserrat			
Profesorado	Doval Avendaño, María Montserrat			
Correo-e	montse.doval@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo principal desta materia é transmitirle ao alumno a importancia da Documentación no desenvolvemento da actividade dos profesionais da Comunicación, encádrese esta no campo da Información, a Ficción ou a Persuasión. E ao mesmo tempo, proporcionarlles as técnicas documentais necesarias para o seu traballo futuro diario, coñecendo e manexando as fontes de información básicas que lles permitan contrastar datos e informacións.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B3	Aplicar técnicas e procedementos da composición da imaxe aos diferentes soportes audiovisuais, a partir do coñecemento das leis clásicas e dos movementos estéticos e culturais da historia da imaxe.
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.
B7	Asumir riscos expresivos e temáticos, aplicar solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos
C7	Coñecer e aplicar as técnicas de documentación audiovisual.
D1	Comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D4	Adaptarse aos cambios tecnolóxicos, empresariais ou organigramas laborais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Recoñecer o papel e as funcións do departamento de documentación nun medio audiovisual.		C7	D1
2. Analizar, organizar e sintetizar a información	B4		
3 - Avaliar as diversas fontes de información e determinar a súa idoneidade de acordo co tipo de formato, medio e mensaxe a transmitir	B3 B6	C7	
4- Recoñecer o proceso documental e o uso de linguaxes documentais		C7	D1
5 - Utilizar distintos tipos de fontes de información para a elaboración de mensaxes informativas audiovisuais	B3 B5 B6 B7	C7	
6 - Comprender a importancia da precisión ao a hora de seleccionar, analizar, resumir e documentar os textos escritos e audiovisuais con vistas á súa posterior recuperación	B3 B6	C7	D4

Contidos

Tema	
Introdución á documentación	A documentación como ciencia Funcións da documentación audiovisual Concepto de documento Mellorar as procuras online
A información e a documentación	Síntese e antecedentes históricos A documentación en España Labor documental nos medios

Fontes de información documental e bases de datos de bibliografía científica	O proceso de procura Fontes de información Bases de datos
A documentación fotográfica	Fitos históricos O documento fotográfico Códigos icónicos e buscadores
A documentación radiofónica e televisiva	O ámbito documental na radio e a TV Tipos de documentos O arquivo
Documentación cinematográfica	O "film researcher" Documentación en series e películas
A documentación e a verificación nos medios dixitais	Xeolocalización e verificación de contidos audiovisuais Etiquetaxe e curación de contidos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	0	20
Prácticas de laboratorio	22	50	72
Prácticas con apoio das TIC	6	21	27
Exame de preguntas obxectivas	2	29	31

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	O docente presentará aos alumnos nas sesións presenciais os aspectos teóricos máis significativos da materia, proporcionaralles a información e a bibliografía necesaria para desenvolver os temas do programa, e así ter os coñecementos básicos para traballar e poder realizar os exercicios prácticos semanais. Nestas sesións proporcionarase ao alumno o mínimo necesario para desenvolver o seu traballo autónomo
Prácticas de laboratorio	Nas horas de docencia práctica os alumnos terán que realizar os exercicios propostos polo docente relacionados co desenvolvemento do contido teórico da materia.
Prácticas con apoio das TIC	

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O/a docente orientará ao alumno na correcta evolución na asimilación dos contidos da materia e atenderá ás preguntas e dúbidas expostas polo alumnado.
Prácticas de laboratorio	Todas as prácticas realizaranse co asesoramento e co seguimento individualizado do/a docente para resolver dúbidas e facilitar a aprendizaxe do alumnado.
Prácticas con apoio das TIC	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticas de laboratorio	É obrigatoria a asistencia e a entrega de todos os traballos.	30	B3 B4 B6	C7	D1
Prácticas con apoio das TIC	A práctica final supón a resolución dun traballo de documentación final que se realizará na aula e tamén con traballo persoal do alumnado.	30	B4 B5 B7	C7	D1 D4
Exame de preguntas obxectivas	Examen tipo test dos contidos explicados nas sesións teóricas e co uso da bibliografía	40	B4 B5	C7	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Observacións: é necesario aprobar o exame teórico cunha nota mínima de 2 para poder facer media coas prácticas. No caso das prácticas de laboratorio, as faltas inxustificadas restarán da nota final das mesmas.

As prácticas de laboratorio terán un peso crecente na cualificación. Na primeira práctica só se avalía a asistencia. A última práctica terá un peso de 3 puntos na nota final.

Na convocatoria extraordinaria examínase a parte suspensa (teoría e/ou práctica).

O alumnado deberá comunicar ao profesorado a súa **renuncia expresa ao sistema de avaliación continua** no prazo que para o efecto establece o centro, cuberto e asinado o documento autorizado para o efecto.

AVALIACIÓN GLOBAL DA MATERIA

A proba global de avaliación realízase na data e nos horarios previstos polo centro no calendario oficial de exames. O alumno deberá superar todas e cada unha das probas de avaliación que se indican a continuación cunha puntuación mínima de 2 puntos no exame teórico e 3 na suma das probas prácticas. Dada a extensión das probas, o alumnado que se acolla á avaliación global deberá dispor de 4 horas para realizala durante o día do exame da materia segundo o calendario oficial.

Breve descrición das probas

Proba 1. Exame teórico

O exame teórico previsto para a materia realízase tanto para a avaliación global como continua. O exame será avaliado coas mesmas pautas para todos os alumnos. O exame ten un valor do 40% da nota total. É necesario obter unha nota mínima de 2 puntos para superar esta parte. Unha nota inferior non servirá de media coas demais probas.

Proba 2. Traballo práctico.

Entregar 10 traballos propostos polo profesor. O conxunto de obras ten un valor do 30% da cualificación total e a entrega será a través da plataforma Moovi. Os traballos entregaranse como data límite a data e hora do exame. O detalle dos contidos dos traballos, metodoloxías e criterios de avaliación será o mesmo que a avaliación continua.

Proba 3. Realización da práctica final

na aula de informática do centro. A proba será na tarde do exame oficial e será a mesma práctica final que se realiza na avaliación continua e pondera o 30% restante da nota. O alumnado de avaliación global deberá asistir co profesor á aula habitual de prácticas, onde deberá realizar actividades prácticas similares ás que realizan os alumnos de avaliación continua, utilizando os mesmos recursos e equipamentos empregados por este. A proba terá unha duración máxima de dúas horas. O detalle das probas é o mesmo que a práctica final, polo que corresponde ao alumnado comprobar as características da proba en Moovi. Unha nota inferior a 1,5 non servirá de media con outras probas.

Resumo das probas e porcentaxe de avaliación global do conxunto de tarefas

Proba 1. Exame. Valoración do 40% da nota total.

Proba 2. Traballo práctico. Valoración do 30% da nota total.

Proba 3. Práctica final. Valoración do 30% da nota total.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Caldera Serrano, Jorge y Arranz Escachar Pilar, **Documentación audiovisual en televisión**, UOC, 2012

CARIDAD SEBASTIÁN, Mercedes; HERNÁNDEZ PÉREZ, Tony; RODRÍGUEZ MATEOS, David y PÉREZ LORENZO, Belén,,

Documentación audiovisual Nuevas tendencias en el entorno digital., Síntesis, 2011

CUADRA COLMENARES, Elena de la,, **Documentación cinematográfica : roles y fuentes del documentalista en el cine**, UOC, 2013

GALDÓN LÓPEZ, Gabriel (coord.),, **Teoría y Práctica de la documentación para comunicadores**, Ariel, 2008

López Carreño, Rosana, **Fuentes de información : guía básica y nueva clasificación**, UOC, 2017

SÁNCHEZ VIGIL, Juan Miguel y SALVADOR BENÍTEZ, Antonia, **Documentación fotográfica**, UOC, 2013

Bibliografía Complementaria

Gómez-Díaz, Raquel, **Etiquetar en la web social**, UOC, 2012

Guallar, Javier, **El content curator : guía básica para el nuevo profesional de internet**, UOC, 2013

López de Solís, Iris, **El "Film researcher"**, UOC, 2013

LÓPEZ YEPES, José (Coord.),, **Manual de Ciencias de la Documentación**, Pirámide, 2006

MALDONADO MARTÍNEZ, Ángeles (coord.),, **La información especializada en internet**, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2006

Nuño Moral, María Victoria, **Documentación en el medio radiofónico : hacia un entorno digital**, Síntesis, 2007

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Comunicación radiofónica/P04G071V01110

Comunicación: Teoría e historia da comunicación/P04G071V01106

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Comunicación: Comunicación escrita/P04G071V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comunicación: Tecnoloxía dos medios audiovisuais**

Materia	Comunicación: Tecnoloxía dos medios audiovisuais			
Código	P04G071V01108			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Comunicación audiovisual e publicidade			
Coordinador/a	García Pinal, Alfredo			
Profesorado	García Pinal, Alfredo Miragaya López, Laura María Soutelo Soliño, Carlos Manuel			
Correo-e	agarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo e capacitación na tecnoloxía, a análise e a expresión de formas, medios e técnicas audiovisuais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B3	Aplicar técnicas e procedementos da composición da imaxe aos diferentes soportes audiovisuais, a partir do coñecemento das leis clásicas e dos movementos estéticos e culturais da historia da imaxe.
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.
C19	Xestionar con eficacia a comunicación nas redes sociais.
C21	Coñecer e aplicar as técnicas e procesos de produción e realización audiovisual nos formatos e soportes contemporáneos.
D1	Comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D2	Comunicar por oral e por escrito na lingua galega.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
2 - Coñecemento teórico-práctico e aplicación das tecnoloxías aos medios de comunicación audiovisuais (son, televisión e vídeo)	C19 C21	D1
3 - Capacidade para desenvolver medicións sinxelas vinculadas coa cantidade de luz e a calidade cromática durante o proceso de gravación das imaxes	B3 B6	C19 C21
4 - Capacidade para desenvolver medicións sinxelas vinculadas coas cantidades e calidades do son durante o proceso de gravación do audio.	B3 B6	C19 C21
5 - Habilidade para o uso adecuado de ferramentas tecnolóxicas, especialmente informáticas, nas diferentes fases do proceso de edición de imaxes	C19	
6 - Capacidade de traballo en equipo e de comunicación das propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio, así como capacidade para integrarse nun proxecto común destinado á obtención de resultados	A1	D2
7 - Sensibilidade, respecto e necesidade de conservación do patrimonio cultural e audiovisual de Galicia e do mundo	B6	

Contidos

Tema
------

1 - Introducción á tecnoloxía audiovisual.	<p>1 - Fundamentos técnicos do cinematógrafo: antecedentes. Cámara e proxector de cine.</p> <p>2 - Evolución da tecnoloxía cinematográfica: formatos, películas, do branco e negro ao 3D.</p> <p>3 - Convencións da linguaxe cinematográfica.</p> <p>4 - Tecnoloxía da televisión: antecedentes. A primeira emisión televisiva. Exploración entrelazada. Televisión en cor. Sistemas de televisión (PAL, SECAM, NTSC) TDT, cabo, satélite e IP. Televisión dixital: SD e HD</p> <p>5 - O vídeo: cámaras e formatos. A invención e desenvolvemento do magnetoscopio. Vídeo analóxico y vídeo dixital.</p> <p>6 - A contribución do vídeo e a televisión á linguaxe audiovisual.</p>
2 - A cámara de vídeo.	<p>1 - Introducción. Alimentación. Soportes de cámara. Trípodes. Baterías. Tipos de cámaras de vídeo.</p> <p>2 - Morfoloxía da cámara de vídeo.</p> <p>3 - Sistema óptico: obxectivos, foco, distancia focal, profundidade de campo, iris, obturación, servos, filtros.</p> <p>4 - Sistema electrónico: CCD, CMOS, sinal de vídeo, compoñentes de cor, sistemas de gravación, vídeo dixital: resolución, mostreo, profundidade de cor e cadencia, normas 4:4:4, 4:2:2, 4:2:0. Codificación e parámetros técnicos do sinal de vídeo.</p> <p>5 - Formatos de vídeo.</p>
3 - Tecnoloxía do son.	<p>1 - Percepción e significado: fisioloxía, tono, timbre e intensidade. Medidas do son.</p> <p>2 - Toma de son: micrófonos, mesturas, amplificadores, monitorización do sinal de audio (picómetro, vúmetro, caixas acústicas). Procesadores de son. Sistemas de rexistro sonoro. Conexións de audio.</p> <p>3 - Sintaxe sonora: plano sonoro. Voz, música, efectos. O valor do silencio.</p> <p>4 - Audio dixital: dixitalización do son: frecuencia de mostraxe, número de bits. Formatos.</p>
4- Iluminación.	<p>1 - Percepción: luz. Espectro electromagnético. Cor: síntese aditiva e subtractiva. Luz natural.</p> <p>2 - Luz artificial: tungsteno, HMI, luz fría, luz directa (Fresnel), luz difusa, luz reflectida.</p> <p>3 - Medidas da luz: intensidade, unidades. Fotómetro. Conversión de fontes luminosas. Temperatura de cor.</p> <p>4 - Fontes de iluminación: focos e proxectores. Filtros de difusión. Filtros correctores.</p> <p>5 - Iluminación creativa: aspectos teóricos e estética da iluminación. Iluminación básica de tres puntos.</p>
5 - Principios básicos de edición dixital de vídeo.	<p>1 - A montaxe. Principios xerais. Tipoloxías da montaxe.</p> <p>2 - A imaxen dixital: bytes y bits. Resolución, mostreo, profundidade de cor, cadencia, compresión. Formatos de vídeo. Tamaño dos arquivos.</p> <p>3 - Dixitalización de vídeo. Parámetros básicos da importación e exportación de vídeo. Compresores.</p> <p>4 - Edición con DaVinci Resolve. Principios xerais da edición por corte. Efectos e transicións.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Resolución de problemas de forma autónoma	0	50	50
Lección maxistral	25	5	30
Prácticas de laboratorio	5	40	45
Observación sistemática	0	20	20
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Práctica de laboratorio	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos que o alumnado deberá realizar de forma autónoma mediante traballo en equipo.
Lección maxistral	Explicación dos contidos teóricos.
Prácticas de laboratorio	O alumnado realizará exercicios prácticos de cámara, toma de son, iluminación e edición de vídeo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	En titorías
Resolución de problemas de forma autónoma	En titorías
Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos desenvolverán un total de catro exercicios en grupo, aplicando os coñecementos adquiridos nas clases prácticas. A asistencia e participación nes exercicios é obrigatoria. En caso de ausencia non xustificada, a partires da terceira rebaixarase un 25% a cualificación deste apartado.	40	C19 C21
Exame de preguntas obxectivas	Exame final teórico.	30	
Práctica de laboratorio	Exame final práctico.	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado poderá optar a dous tipos de cualificación: avaliación continua e avaliación global.

1 - Avaliación continua: Serán aplicadas as porcentaxes e conceptos anteriores (Exame, Proxecto e Traballo). A cualificación final será a nota media dos 3 apartados, segundo as porcentaxes relativas explicados no apartado de avaliación. Non obstante, para superar a materia será preciso obter, como mínimo, un 5 en cada un deles. No caso dunha cualificación inferior, non se poderá compensar cos outros apartados, aínda que se conservarán as partes aprobadas para a convocatoria de xullo.

Na segunda edición (xullo) aplicaranse os mesmos criterios. O alumnado repetirá as partes non aprobadas e fará, si procede, un novo exame.

Tamén se necesitará unha nota mínima de 5 en cada apartado, para superar a materia.

Todos os detalles da estrutura do exame, enunciados dos traballos e das prácticas, calendario de entrega, criterios de corrección, así como as cualificacións, serán publicados na plataforma MOOVI.

Será responsabilidade do alumno estar atento a esta información, xa que non se facilitará a través de ningunha outra vía.

2 - Avaliación global - De acordo a o establecido no Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do alumnado, quen non opte pola modalidade de avaliación continua, terá dereito a unha proba global nas datas que a Facultade determine. Será unha proba única e que permitirá cualificar a o alumnado entre 0 e

10, igual que na avaliación continua. Esta posibilidade deberá ser solicitada expresamente polo alumno, coa antelación e procedementos que o Decanato da Facultade determine, e suporá a anulación automática de todas as cualificacións obtidas polo método de avaliación continua.

A proba realizarase na data e horario establecido oficialmente pola Facultade e terá unha duración de cinco horas. Constará de dúas partes:

Teoría - Será a mesma que a de avaliación continua. Suporá o 50% da cualificación

Práctica - A parte práctica do exame, que suporá o outro 50% da cualificación, incluírá a presentación dun traballo de investigación sobre a materia (30% desta parte práctica) e unha proba técnica relacionada coa utilización dos distintos aparellos usados nunha produción audiovisual (70% desta parte práctica).

A cualificación final será a nota media das 2 probas. Non obstante, para superar a materia será preciso obter, como mínimo, un 5 en cada unha das partes.

Na segunda edición (xullo) o método será idéntico o da primeira edición e tamén se necesitará unha nota mínima de 5 para facer a media coa parte práctica.

Todos os detalles da estrutura do exame, material de estudo, enunciados dos traballos, criterios de corrección, así como as cualificacións, serán publicados na plataforma MOOVI.

Será responsabilidade do alumno estar atento a esta información, xa que non se facilitará a través de ningunha outra vía.

Calquera aspecto non previsto nesta guía resolverase en base ó citado Regulamento sobre a avaliación, a cualificación e a calidade da docencia e do proceso de aprendizaxe do estudantado

<https://secretaria.uvigo.gal/uv/web/normativa/public/show/565>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CASTILLO, J.M., **Televisión y lenguaje audiovisual**, IORTV,

CARRASCO, Jorge, **Cine y televisión digital**, UBe, 2010

MILLERSON, G., **Realización y Producción en Televisión.**, IORTV, 2002

MILLERSON, Gerald, **Iluminación para televisión y cine.**, IORTV,

Bibliografía Complementaria

LYVER, Des, **Principios básicos del sonido para vídeo.**, Gedisa, 2000

ZETTL, Herbert, **El manual de producción para vídeo y Televisión.**, Escuela de Cine,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Expresión sonora/P04G071V01208

Teoría e técnica da montaxe/P04G071V01204

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Teoría e técnica cinematográfica/P04G071V01109

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Teoría e técnica da fotografía/P04G071V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Teoría y técnica cinematográfica				
Materia	Teoría y técnica cinematográfica			
Código	P04G071V01109			
Titulación	Grado en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Comunicación audiovisual y publicidad			
Coordinador/a	Amorós Pons, Ana María			
Profesorado	Amorós Pons, Ana María Fernández Fernández, Miguel Ángel			
Correo-e	amoros@uvigo.es			
Web	http://www.csc.uvigo.es/ http://webs.uvigo.es/depx14/			
Descripción xeral	Materia obligatoria. Estudio de los estilos cinematográficos, directores y de las técnicas del lenguaje cinematográfico a través de la Historia del cine.			

Resultados de Formación y Aprendizaje

Código	
B1	Conocer las características esenciales de la comunicación, sus elementos y sus resultados.
B3	Aplicar técnicas y procedimientos de la composición de la imagen a los diferentes soportes audiovisuales, a partir del conocimiento de las leyes clásicas y de los movimientos estéticos y culturales de la historia de la imagen.
B4	Exponer los resultados de los trabajos académicos de manera escrita, oral o por medios audiovisuales o informáticos de acuerdo a los cánones de las disciplinas de la comunicación.
B5	Conocer los valores constitucionales, principios éticos y normas deontológicas aplicables a la comunicación audiovisual, en especial las relativas a la igualdad de hombres y mujeres, a la no discriminación de personas con discapacidad y al uso no sexista de la imagen femenina en los medios de comunicación de masas.
B7	Asumir riesgos expresivos y temáticos, aplicar soluciones y puntos de vista personales en el desarrollo de los proyectos
C6	Conocer la historia y características de la animación y su aplicación en los medios digitales
C13	Conocer la historia y evolución del lenguaje y géneros audiovisuales a través de sus propuestas estéticas e industriales.
C14	Conocer y aplicar los recursos, métodos y procedimientos empleados en la construcción y análisis de los relatos audiovisuales
D2	Comunicar por oral y por escrito en la lengua gallega.

Resultados previstos en la materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Identificar las principales teorías cinematográficas	B1 B3 B5	C6 C13	D2
2. Interpretar la historia del cine a través de los estilos de las diferentes escuelas.	B3 B4 B7	C6 C13 C14	D2
3. Identificar en la teoría y en la práctica el lenguaje cinematográfico y los elementos técnico-narrativos presentes en el plano.	B1 B5	C6 C13 C14	D2
4. Detectar los procesos de construcción de la estructura narrativa, planificación y montaje de la obra cinematográfica	B1 B5	C6 C14	D2
5 - Analizar los relatos cinematográficos.	B3 B4	C13	D2
6 - Saber integrarse en un equipo de producción audiovisual	B4 B5		D2
7 - Fomentar el respeto y sensibilidad por el patrimonio audiovisual gallego y universal	B1 B5 B7	C6 C13 C14	

Contenidos

Tema

BLOQUE 1. TEÓRICO	TEMA 1. Imagen cinematográfica: 1.1 Antecedentes culturales, narrativos y tecnológicos
BLOQUE 2. ORÍGENES	TEMA 2. Pioneros del cine: 2.1 Europa. España. Galicia. América 2.2 Creación de Hollywood: las majors
BLOQUE 3. CINEMATOGRAFÍAS	TEMA 3. Cinematografías, estilos y directores: 3.1 EUROPA: Cine soviético (URSS) Cine expresionista alemán (República de Weimar) Cine vanguardista (Alemania) Cine surrealista (Francia) Neo(post)rrrealismo (Italia) Nouvelle Vague (Francia) 3.2 EE.UU.: Escuela Clásica de Hollywood Neo-Hollywood 3.3 ASIA: China Japón 3.4 ESPAÑA: Cine Español Cine Gallego
BLOQUE 4. ANÁLISIS FÍLMICO	TEMA 4. Seminario (de/en aula): 4.1 Estudio de cinematografías, análisis de estilo y técnica de directores en propuestas fílmicas (fragmentos y/o secuencias). 4.2 Análisis fílmico (Estudios de caso): proyección audiovisual, visionado fílmico, análisis técnico-narrativa, exposición oral, corrección in situ, comentario escrito de fragmentos/secuencias fílmicas de películas de las diferentes cinematografías del temario de la Guía.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	24	18	42
Seminario	14	7	21
Resolución de problemas de forma autónoma	1	25	26
Observación sistemática	9	0	9
Examen de preguntas de desarrollo	2	50	52

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Lección magistral	Clase teórica (aula): Sesión presencial de exposición por parte del/a docente de los contenidos teórico-conceptuales básicos de la materia, que el alumnado deberá ampliar y desarrollar por su cuenta con la bibliografía facilitada y/o otras indicaciones. Se complementarán con las discusiones y/o exposiciones en el análisis de las prácticas. Todos estos aspectos serán tenidos en cuenta en los ejercicios y en el examen.
Seminario	Clases prácticas de/en aula, con la realización de Estudios de Caso. El alumnado realiza ejercicios (individuales y/o colectivos) programados por el/a docente de análisis fílmico. Para su realización, tras la contextualización de la obra por el/a docente: proyección audiovisual, trabajo de visionado, análisis técnico-narrativo-estético, exposición/defensa oral, corrección in situ, con la presentación (entrega escrita/visual) del comentario en el plazo estipulado. Prácticas con la presencia y participación continuada del alumnado en la clase.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividad en la que el/a docente plantea/programa un y/o dos ejercicios/trabajo (individual y/o colectivo) sobre algún aspecto del temario y contenidos de la materia. El alumnado debe realizarlo/desarrollarlo de forma autónoma con las indicaciones dadas por el/a docente. Entrega/presentación (escrita-visual, con la exposición/defensa oral), en los plazos establecidos. No se contempla la entrega de ejercicios al margen del encargado por el/a docente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección magistral	De manera voluntaria, el alumnado dispone del horario de tutorías para consultar dudas relativas a los contenidos teóricos y metodológicos de la materia. Para evitar demoras, se solicita cita tutorial previamente por e-mail. No se realizan tutorías ni por teléfono ni por e-mail. El profesorado puede realizar comunicados académicos por la plataforma MooVI de la materia al alumnado y/ por e-mail.

Seminario	De manera voluntaria, el alumnado dispone del horario de tutorías para consultar dudas relativas a los contenidos sobre el análisis fílmico. Para evitar demoras, se solicita cita tutorial previamente por e-mail. No se realizan tutorías ni por teléfono ni por e-mail. El profesorado puede realizar comunicados académicos por la plataforma MooVI de la materia al alumnado y/ por e-mail.
Resolución de problemas de forma autónoma	De manera voluntaria, el alumnado dispone del horario de tutorías para consultar dudas relativas al ejercicio/trabajo programado. Para evitar demoras, se solicita cita tutorial previamente por e-mail. No se realizan tutorías ni por teléfono ni por e-mail. El profesorado puede realizar comunicados académicos por la plataforma MooVI de la materia al alumnado y/ por e-mail.

Evaluación				
	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaje	
Seminario	<p>ESTUDIOS DE CASO: prácticas y/o ejercicios (individuales y/o colectivos) de/en aula, programados por el/a docente, de análisis de fragmentos de producciones cinematográficas da materia.</p> <p>Para su realización: proyección audiovisual, trabajo de visionado, análisis técnico-audiovisual-narrativo, exposición oral, corrección in situ, presentación /entrega (escrita/visual) del análisis en el plazo estipulado.</p> <p>Prácticas con la presencia y participación continuada del alumnado en la clase. Lógicamente si un/a alumno/a no asiste a clases prácticas y no hace una práctica concreta, no podrá presentarla, ni entregarla, ni exponerla y perderá la calificación correspondiente a esa práctica.</p> <p>No se contempla la entrega de trabajos/ejercicios al margen de las prácticas realizadas y/o encargadas por el/a docente en el aula al alumnado asistente a la sesión de clase.</p>	30	B3 B4 B5	C13 C14
Resolución de problemas de forma autónoma	<p>El alumnado realiza un y/o dos ejercicios/trabajo (individual y/o colectivo), programado por el/a docente sobre algún aspecto del temario. Entrega/presentación (escrita-visual con la exposición/defensa oral), en los plazos establecidos. No se contempla la entrega de ejercicios al margen del encargado por el/a docente.</p>	20	B3 B4 B5	C13 C14
Observación sistemática	Se valorara la asistencia y participación en clase, donde el alumnado en el análisis fílmico (Estudios de caso) participa y expone oral en clase.	10	B3 B4 B5 B7	C6 C13 C14 D2

Examen de preguntas de desarrollo	<p>Tipo de Prueba: Examen escrito (puede haber espacio limitado para las respuestas y algunas preguntas pueden ser de respuesta corta).</p> <p>Estructura del examen: preguntas teóricas y preguntas prácticas de análisis técnico-audiovisual-narrativo de producciones cinematográficas abordadas en la materia.</p> <p>Los contenidos de esta prueba serán los conceptos de la materia explicados, tanto en la clase magistral como en los seminarios de las prácticas.</p> <p>Además de las referencias bibliográficas de la Guía, el/a docente ubicará en MooVI, referencias orientativas para el estudio básico de la asignatura; pero las preguntas no estarán limitadas solo a estas referencias, sino que abarcaran la totalidad de los contenidos explicados en las clases teóricas y prácticas.</p> <p>El Examen tiene un valor del 40% sobre el total de la nota. Para aprobar la asignatura será preciso obtener como mínimo un 5 en la nota del Examen. Con una calificación inferior a 5 puntos no se podrá hacer media ni compensar con las notas de las otras pruebas.</p> <p>Para más información sobre la Evaluación Continua y Evaluación Global véase el apartado "Otros comentarios sobre la Evaluación"</p>	40	B1 C6 D2 B3 C13 B4 C14 B5 B7
-----------------------------------	--	----	--

Otros comentarios sobre a Avaliação

El alumnado podrá optar a dos modalidades de evaluación de la materia: Evaluación Continua y Evaluación Global.

1. EVALUACIÓN CONTINUA: se aplican los porcentajes y conceptos anteriores (Examen, Seminario, Observación sistemática y Resolución de problemas), con las siguientes consideraciones: La asistencia a las clases prácticas no es obligatoria. Ahora bien, puesto que la realización de los Estudios de Caso (seminario) se realizan como prácticas de/en aula con la presencia y participación continuada del alumnado en clase (que puntúa hasta un máximo de 30%), con la observación sistemática (hasta un máximo de 10%), si un/a alumno/a no acude a las clases prácticas para hacerlas no podrá presentarlas/entregarlas, ni exponerlas/defenderlas oralmente y perderá la calificación correspondiente a esa práctica. Por lo tanto, el alumnado hará/entregará/expondrá/defenderá oralmente las prácticas que considere convenientes, pero deberá tener en cuenta si cumple con ello los criterios de evaluación de las otras pruebas (Examen, Resolución de problemas) para aprobar la asignatura. En el apartado Resolución de problemas, en el ejercicio programado por el/a docente se valorará su presentación de contenido (hasta un máximo de 10%) y la exposición/defensa oral (hasta un máximo de 10%), si un/a alumno/a presenta/entrega el Trabajo, pero no acude para exponerlo/defenderlo oralmente perderá la calificación correspondiente. Y si viene a clase a exponerlo/defenderlo oralmente sin haberlo entregarlo en tiempo y forma, no se le considerará. Es necesario aprobar el Examen, con una nota igual o superior a 5 para superar la materia. En el caso de una calificación por debajo de 5 puntos, no se podrá compensar la nota con las otras pruebas (de haberlas), aunque se conservarán las calificaciones para la Convocatoria de julio. En este caso, la calificación de la materia en la 1ª Edición-1ª Convocatoria será la nota del Examen.

1.1. En la convocatoria de Julio (2ª Edición): se aplican los mismos criterios de calificación, aunque la Observación sistemática, prácticas de Estudios de caso y el apartado Resolución de problemas/ejercicios no serán reevaluados, manteniéndose la calificación de la 1ª Edición (1ª Convocatoria). El alumnado que no superó el Examen en la 1ª Convocatoria tiene esta nueva edición para repetir el Examen. El alumnado tendrá que mejorar su calificación mediante el Examen. El modelo de Examen será del mismo tipo (escrito) y estructura (preguntas teóricas y prácticas) de la 1ª Convocatoria. También se necesitará una nota mínima de 5 (dentro del valor del 40% del total de la nota) para hacer media con el resto de las otras pruebas (de haberlas). En caso de no alcanzarlo, la calificación final será la de este Examen. La información sobre la materia estará publicada en la plataforma MooVI. Será responsabilidad del alumnado estar atento a esta información al ser la vía de comunicación.

2. EVALUACIÓN GLOBAL: De acuerdo a lo establecido en el "*Reglamento sobre a avaliação, a qualificação e a qualidade da docencia e do processo de aprendizaxe do estudantado*", el/a estudiante que no opte por la modalidad de evaluación continua, tendrá derecho a una prueba global en el calendario/fechas oficiales que la Facultad establezca. Para optar a esta posibilidad, el alumnado deberá solicitar expresamente la renuncia a la evaluación continua, con la antelación y siguiendo los procedimientos para su tramitación que el Protocolo del Decanato de la Facultad establezca a tal efecto. Este Acto de

renuncia supondrá la anulación automática de todas las calificaciones obtenidas por el método de evaluación continua y ya no se computarán. No se admitirán solicitudes fuera del plazo establecido por el Centro y, una vez, reconocido el derecho no se podrá desistir del mismo. Esta modalidad de evaluación consiste en una prueba única que permitirá calificar al alumnado entre 0 y 10, igual que en la evaluación continua. La prueba se realizará en la fecha y horario establecido oficialmente por la Facultad. Por regla general, la duración de la prueba oficial es de 2 horas. Para la evaluación global, el alumnado necesitará 3 horas más adicionales (5 desde el comienzo de la prueba) para completarla. Esta modalidad consistirá: A) Examen escrito con preguntas teóricas y prácticas (40% de la calificación). B) Ejercicio escrito de estudio fílmico (30% de la calificación) con los enunciados que la prueba establezca. C) Práctica escrita o trabajo (30% de la calificación) con los enunciados que la prueba establezca. La calificación será la nota media de las 3 pruebas. No obstante, para superar la materia será preciso obtener, como mínimo, un 5 en el Examen. En el caso de una calificación por debajo de 5, no se podrá compensar con la nota de las otras pruebas, aunque se conservará su calificación para la convocatoria de julio. En este caso, la calificación de la materia en la 1ª Edición-Convocatoria será la nota del Examen.

2.1. En la convocatoria de Julio (2ª Edición): El alumnado que no superó el Examen en la 1ª Convocatoria tiene esta nueva edición para repetir la prueba de Examen (40% de la calificación). También se necesitará una nota mínima de 5 puntos para hacer media con las otras pruebas ya evaluadas en la 1ª Edición (pues no serán reevaluadas, manteniéndose la calificación de la 1ª Edición). El alumnado tendrá que mejorar su calificación mediante el Examen. En caso de no alcanzarla, la calificación final será la de este Examen.

La información sobre la materia estará publicada en la plataforma MooVI y será responsabilidad del alumnado estar atento a esta información al ser la vía de comunicación.

Cualquier aspecto no previsto en esta Guía se resolverá en base al citado *Reglamento sobre la evaluación, calificación y calidad de la docencia y proceso de aprendizaje del estudiante* de la Universidade de Vigo.

Fuentes de información

Bibliografía Básica

AMORÓS PONS, Anna, **Cinematographic image in the Era of Convergence. Reflections about its artistry (versión cast.)**, Opción. Revista de Ciencias Humanas y Sociales, 2015

AMORÓS, Anna & COMESAÑA, Patricia, **Producción cinematográfica gallega. Panorama y restudio de los efectos de la crisis.**, Prisma Social. Revista de Investigación Social, 2013

AMORÓS PONS, Anna, **Cap. Libro: Cine gallego. Situación y tendencias en el S. XXI . En: Cronotopias. A renovação do audiovisual ibero-americano, pp. 95-125**, EDUFERN, 2012

AMORÓS PONS, Anna, **CONFERENCIA e Cap. Libro: Las compañías cinematográficas de Hollywood: las majors.**, <https://tv.uvigo.es/video/5b5b387d8f4208>, 2010

AMORÓS, Anna & NOGUEIRA, Xosé (Editores), **Xenéros cinematográficos. Aproximacións e reflexións.**, USC/AGAG (Asociación Galega de Guionistas), 2006

AMORÓS PONS, Anna (Editora), **Obradoiros de cine clásico**, Tórculo/Asociación Galega de Guionistas, 2003

CAPARRÓS LERA, Josep Mª, **Historia crítica del cine español**, Ariel, 1999

CASSETTI, Francesco & DI CHIO, Federico, **Cómo analizar un film**, Paidós, 2010

CASTRO DE PAZ, José Luis, **La Coruña y el Cine I y II (con Pena, J.)**, Vía Láctea, 1993 y 1995

FERNÁNDEZ, Miguel Anxo (Comp.), **Rodado en Galicia (1916-2004)**, Consorcio Audiovisual de Galicia, 2005

GARCÍA FERNÁNDEZ, Emilio Carlos (Coord.), **Historia del cine**, Fragua, 2011

GARCÍA FERNÁNDEZ, Emilio Carlos, **Historia del cine en Galicia : 1896-1984**, La Voz de Galicia, 1985

GUBERN, Román, **Historia del Cine**, Anagrama, 2016

HUESO, Ángel Luis, **El cine y el siglo XX**, Ariel, 1998

LÓPEZ PIÑEIRO, Carlos A., **As catro estacións do relato audiovisual (Técnica do relato fílmico). Versión cast. 2017 (Ed. Académica española)**, Edición autor/SGAE, 2018

NOGUEIRA, Xosé, **O cine en Galicia**, A Nosa Terra, 1997

SANGRO COLÓN, Pedro, **La práctica del visionado cinematográfico**, Síntesis, 2011

STAM, Robert, **Teorías del cine: una introducción**, Paidós, 2001

VV.AA. (Coord. Cabo & Coira & Pena), **Diccionario do Cine en Galicia (1896-2000)**, CGAI, 2001

VV.AA. (Coord. CABO, José Luis; FERNÁNDEZ, Miguel Anxo), **Diccionario do Cine en Galicia (1896-2008)**, Foro Galego do Audiovisual, 2008

VV.AA., **Libro Branco de cinematografía e Artes Visuais en Galicia**, Consello da Cultura Galega, 2004

Bibliografía Complementaria

AMORÓS, Anna & GÓMEZ, Nuria, **The German Expressionist Film The Golem (1920): Study of The Music Soundtrack by Aljoscha Zimmermann (versión castellano)**, L'Atalante, 2018

AMORÓS, Anna & GÓMEZ, Nuria, **Rainer Viertlböck's music in the restored version of the film Das Kabinett des Doktor Caligari by Robert Wiene (1919) (versión en castellano)**, Cuadernos MAVAE. Journal of Music, visual, and Per, 2017

AMORÓS, Anna & COMESAÑA, Patricia, **The Galician audiovisual in Mestre Mateo Awards.**, Orbis. Scientific e-journal of Human Sciences, 2013

ARISTARCO, Guido, **Historia de las teorías cinematográficas**, Lumen, 1968

BAZIN, André, **¿Qué es el cine?**, Rialp, 1994

BISKIND, Peter, **Moteros tranquilos, toros salvajes**, Anagrama, 2004

BISKIND, Peter, **Sexo, mentiras y Hollywood**, Anagrama, 2006

FERNÁNDEZ, Miguel Anxo (coord.), **Cinegalicia 25**, Xunta de Galicia/Fundación Cidade da Cultura,
FERNÁNDEZ, Miguel Anxo, **A Bella Otero, pioneira do cine**, Galaxia, 2003
FERNÁNDEZ, Miguel Anxo (coord.), **Os amigos de Chano Piñeiro**, Xunta de Galicia, 2007
FERNÁNDEZ, Miguel Anxo, **Las imágenes de Carlos Velo**, Universidad Nacional Autónoma de México, UNAM, 2007
KRACAUER, Siegfried, **De Caligari a Hitler. Historia psicológica del cine alemán**, Paidós, 1985
LÓPEZ PIÑEIRO, Carlos A., **O nacemento dunha cidade. A implantación do cine en Pontevedra**, Diputación de Pontevedra, 1998
MICHEL, Marie, **La Nouvelle Vague**, Alianza, 2012
NAVARRO, Antonio José, **El thriller USA de los 70**, Donostia Kultura, 2007
VV.AA. (Coord. Jaime Pena), **Cine de Vanguardas (1015-1947)**, CGAI, 1993
VV.AA. (Herederro, Carlos F.; Monterde, José E.), **En torno a la Nouvelle Vague**, CGAI, 2002
VV.AA. (Herederro, Carlos F.; Monterde, José E.), **Los Nuevos Cines en España**, CGAI, 2003

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Géneros cinematográficos/P04G071V01203

Guion audiovisual/P04G071V01209

Narrativa audiovisual/P04G071V01207

Cine de no ficción/P04G071V01301

Dirección artística/P04G071V01305

Dirección escénica/P04G071V01312

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Comunicación: Tecnología de los medios audiovisuales/P04G071V01108

Comunicación: Teoría e historia de la comunicación/P04G071V01106

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Comunicación: Teoría y técnica de la imagen/P04G071V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comunicación radiofónica				
Materia	Comunicación radiofónica			
Código	P04G071V01110			
Titulación	Grao en Comunicación Audiovisual			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Gómez López, Concepción			
Profesorado	Alende Castro, Silvia Gómez López, Concepción			
Correo-e	cogomez@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/course/view.php?id=11169			
Descrición xeral	Comunicación Radiofónica e unha aproximación á radio como medio de comunicación de masas, ás súas orixes e ao seu desenvolvemento tecnolóxico, tanto teórico como práctico. Na materia teñen particular relevancia a lingüaxe e o estilo propio da narrativa e da programación radiofónica especialmente nos seus ámbitos informativo e de ficción e entretenemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B4	Expoñer os resultados dos traballos académicos de maneira escrita, oral ou por medios audiovisuais ou informáticos de acordo aos canons das disciplinas da comunicación.
B5	Coñecer os valores constitucionais, principios éticos e normas deontolóxicas aplicables á comunicación audiovisual, en especial as relativas á igualdade de homes e mulleres, á non discriminación de persoas con discapacidade e ao uso non sexista da imaxe feminina nos medios de comunicación de masas.
B6	Traballar en equipo e comunicar as propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio.
B7	Asumir riscos expresivos e temáticos, aplicar solucións e puntos de vista persoais no desenvolvemento dos proxectos
C4	Coñecer e aplicar as técnicas de produción e emisión radiofónicas.
D1	Comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
D2	Comunicar por oral e por escrito na legua galega.

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Utilizar a linguaxe radiofónica para a realización de produtos radiofónicos. Acadar o dominio técnico e conceptual das distintas etapas polas que debe pasar a produción radiofónica.	C4
Clasificar e adaptar os diferentes mecanismos e elementos da construción do guión atendendo a diferentes formatos de programación radiofónica.	A1 B4 B5 B6 B7 C4 D1 D2
Utilizar con soltura e habilidade o equipamento técnico destinado á produción, gravación, emisión e ao desenvolvemento da produción e postprodución radiofónica	B7 D1 D2
Apreciar as posibilidades profesionais de todas as persoas que interveñen no proceso de comunicación radiofónica	B4 B6 D2
Apreciar a importancia do comunicador radiofónico, desde o punto de vista tanto informativo como publicitario, na realización de produtos de radio	B4 B5

Contidos	
Tema	TEMA 1: BREVE HISTORIA DA RADIO
UNIDADE DIDACTICA 1: INTRODUCCIÓN XERAL Á HISTORIA E TEORÍA DA RADIO	1. Historia e evolución da radio 2. Orson Welles e a Guerra dos Mundos 3.- Historia da radio en España 4. A primeira emisora española 5. A Guerra Civil e a radio.

TEMA 2: A LOCUCIÓN RADIOFÓNICA

UNIDADE DIDACTICA 2:
TÉCNICA DA COMUNICACIÓN RADIOFÓNICA.

1. Condicionantes da locución
2. A importancia da voz en locución
3. Mecanismos de produción da voz
4. Calidades da voz
5. Técnica e hixiene vocal
6. A prosodia ou o sentido da mensaxe
7. A pronuncia ou o significado da mensaxe
8. Exercicios de voz: relaxación, respiración, fonación, resonancia e articulación.
9. Exercicios de lectura expresiva.

TEMA 3: A CODIFICACIÓN DA MENSAXE RADIOFÓNICA

UNIDADE DIDÁCTICA 3:
LINGUAXE E NARRATIVA RADIOFÓNICA

1. A linguaxe e o estilo radiofónico.
  2. Vocalización, dicción e entonación en Radio
  3. Características da comunicación radiofónica.
  4. Os elementos da linguaxe radiofónica
    - a) A palabra
    - b) A música
    - c) Os efectos de son
    - d) O silencio
  5. Características da redacción dos textos radiofónicos
-

<p>UNIDADE DIDÁCTICA 4: PRODUCCIÓN, REALIZACIÓN, PROGRAMACIÓN E DISTRIBUCIÓN</p>	<p>TEMA 4: PRODUCCIÓN, REALIZACIÓN, GUIÓN E PROGRAMACIÓN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Técnicas radiofónicas: Producción e realización radiofónica. 2. O guion radiofónico: características. 2. Redacción do guion. Consellos de escritura. 3. Elementos expresivos do guión 4. O esqueleto do guión 5. Estrutura do guión
	<p>TEMA 5: GUIÓN E XÉNEROS XORNALÍSTICOS NA RADIO.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O guión e os xéneros xornalísticos. 2. A noticia na radio e as súas características 3. A crónica 4. A reportaxe radiofónica 5. A entrevista radiofónica 6. A enquisa. 6. Normas de elaboración 7.- O guión por tipos de programas 8. O guión comercial en radio. <p>TEMA 6: OS XÉNEROS DE FICCIÓN E ENTRETENIMENTO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Os xéneros de ficción radiofónica 2. Os xéneros de entretemento na radio <ol style="list-style-type: none"> a) O magacín b) As revistas especializadas c) Os programas musicais d) Os programas de participación e) Os programas deportivos f) Os faladoiros e debates <p>TEMA 7: A PUBLICIDADE NA RADIO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formatos radiofónicos da publicidade 2. O reinado do jingle ou cuña cantada 3. Necrolóxicas 4. Os contidos publicitarios na radio. <p>TEMA 8. O PODCAST E A FICCIÓN SONORA NA RADIO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Irrupción e historia do podcast 2. Nacemento do Podcast en España "El gran apagón. 3.- Podium *Podcast e outras plataformas de ficción sonora en radio 4. Novos modelos de produción
<p>UNIDADE DIDÁCTICA 5: AS FUNCIÓNS SOCIAIS DA RADIO</p>	<p>TEMA 9. AS FUNCIÓNS SOCIAIS DA RADIO APROXIMACIÓN AO CONCEPTO DE PROPAGANDA A RADIO COMO ARMA POLÍTICA DE GUERRA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aproximación ao concepto de Propaganda. 2. A palabra e o poder ao longo da historia. 3. Formas de achegarse ao receptor 4. A radio como arma política 5. Propaganda radiofónica durante a Guerra Fría 6.- A radio nos réximes totalitarios.
<p>UNIDADE DIDACTICA 6. ESTRUCTURA DA RADIO EN ESPAÑA</p>	<p>TEMA 10: RADIO E MEDIOS AUDIOVISUAIS. A EMPRESA INFORMATIVA. ESTRUCTURA DA RADIO EN ESPAÑA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modelos e réxime xurídico da radio en España. 2. Natureza da empresa de comunicación 3. Estrutura da empresa multimedia. 4. As empresas audiovisuais 5. Principais grupos multimedia en España 6. A radio a través do cine

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	56	71
Lección maxistral	15	0	15
Resolución de problemas de forma autónoma	10	22	32
Obradoiro	8	14	22
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	O alumnado que opte pola modalidade de avaliación continua realizará actividades de aprendizaxe baseadas nos procedementos explicados nas clases teóricas. As prácticas serán no Laboratorio de Radio 2 e estarán en todo momento tuteladas polo equipo docente. Consisten na realización de diferentes exercicios de produción, montaxe, edición e postprodución de múltiples pezas e contidos radiofónicos que serán valorados e avaliados polo docente. Cada alumno traballará individualmente ou en grupos de catro persoas, en función da práctica que se deba preparar, distintas intervencións lo locutorio de Laboratorio de Radio para o resto do alumnado (informativos, magazines, deportes, pezas de ficción sonora, programas musicais, formatos publicitarios, patrocinios, caretas de programa, etc. As intervencións son revisadas de forma personalizada polo docente con observacións para cada un cando sexa necesario de xeito persoal e individualizado. A asistencia presencial ás prácticas de laboratorio é obligatoria para o alumnado que se acolla á modalidade de avaliación continua e as ausencias deberán xustificarse por escrito. O alumnado que se acolla á modalidade de avaliación global non presencial deberá realizar un exame práctico final no Laboratorio de Radio que consistirá na redacción e locución de varias pezas radiofónicas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos teóricos da materia que entran no exame final (no caso da modalidade non presencial) ou nos exames parciais (no caso da modalidade de avaliación continua) e que o alumnado debe coñecer para o correcto desenvolvemento das prácticas no laboratorio de radio. Son sesións teóricas dúas horas que inclúen a realización dalgún exercicio oral ou escrito que será avaliado polo docente e computará na nota final da parte teórica da materia (avaliación continua). Os alumnos que opten pola modalidade non presencial deberán presentarse ao exame final con todo o programa da materia.
Resolución de problemas de forma autónoma	Esta materia e unha aproximación á radio como medio de comunicación de masas, á súa orixe e ao seu desenvolvemento tecnolóxico, tanto teórico como práctico. Na materia teñen particular relevancia a lingüaxe e o estilo propio da narrativa e da programación radiofónica especialmente nos seus ámbitos informativo e de ficción e entretenemento.
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes. A asistencia e realización do traballo proposto polo docente é obligatoria para o alumnado que se acolla á modalidade de avaliación continua.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Segundo as necesidades de cada alumno, se artellará un sistema de atención individual nas tutorías.
Resolución de problemas de forma autónoma	Segundo as necesidades de cada alumno, se artellará un sistema de atención individual nas tutorías.
Obradoiro	Segundo as necesidades de cada alumno, se artellará un sistema de atención individual nas tutorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	EVALUACIÓN CONTINUA: Realización de prácticas no estudo de radio. Presenciais para os alumnos que se acollan á avaliación continua 40%	40	A1 B4 C4 D1 B7 D2
	EVALUACIÓN GLOBAL: Exame de locución no Laboratorio de Radio para o alumnado que se acolla á modalidade de avaliación global no que o alumno/a redactará e locutará os textos propostos polo docente ou improvisará unha entrevista, presentación ou programa musical nun tempo/condicións establecido/as polo profesor.		

Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo final de Grupo. Elaboración do episodio piloto de un podcast de entretememento ou ficción. No caso do alumnado que se acolla á avaliación global poderá ser un podcast individual e poderá incluír outras voces que contribúan a enriquecer o produto final	10	A1	B4 B6	C4	D1 D2
Obradoiro	Presentación e exposición na aula por parte do alumnado ante o/a docente e/ou o grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio ou proxecto. Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo (proba destinada ao alumnado que se acolla á modalidade de avaliación continua)	10	A1	B4 B5	C4	D1 D2
Exame de preguntas de desenvolvemento	EVALUACIÓN CONTINUA: Exame de preguntas obxectivas: Serán catro probas parciais teóricas ao longo do cuadrimestre. Cada unha constará dun exercicio tipo Test de 20 preguntas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, escolla múltiple, emparellamento de elementos, diagramación de guion...etc) . O alumnado que supere os catro test non terá que facer exame final, agás no caso de querer subir nota. EVALUACIÓN GLOBAL: Realización dun exame final teórico de toda a materia para o alumnado que se acolla á modalidade de avaliación global (non presencial) que será escrito e constará cinco preguntas, cada unha delas valorada en dous puntos Teráanse en conta os seguintes criterios de avaliación da proba: -A precisión das respostas. -A suficiencia de coñecementos -A capacidade de relacionar contidos -A expresión correcta da resposta que se solicita -A presentación, a caligrafía e as faltas de ortografía.	40	A1	B4	C4	D1 D2

Outros comentarios sobre a Avaliación

As probas do sistema de avaliación continua da aprendizaxe do estudantado estarán baseadas na combinación dalgunhas das seguintes metodoloxías: Exames escritos u orais, traballos presentados e dirixidos academicamente, con respecto aos contidos da materia, realización de distintos tipos de prácticas e participación activa do estudantado nas clases teóricas, prácticas, seminarios, talleres e demais actividades relacionadas coa materia.

As probas de avaliación continua, tanto presenciais como telemáticas, realizaranse sempre dentro do horario asignado ás aulas lectivas da materia. No caso de insuficiencia de medios, o profesorado responsable da materia, a través dos coordinadores/as de materia, curso e título poderán artellar mecanismos de planificación que garantan o mellor axuste do horario para realizar as probas de avaliación. Isto notificaráselle con suficiente antelación ao estudantado involucrado a través dos cronogramas das materias establecidos polas coordinacións dos títulos. En calquera caso, as citadas horas computarán dentro das horas lectivas da materia. Esta modalidade pode incluír, ademais, unha proba final, entendida como a que ten condicionada a súa realización na data oficial do exame para cada oportunidade de avaliación.

Dado que a asistencia a clase é un dereito do estudantado, tal e como se recolle nos Estatutos da Universidade de Vigo, pero ao mesmo tempo é un elemento fundamental do proceso de ensino-aprendizaxe, poderá valorarse como un factor máis nos procesos de avaliación do estudantado na modalidade de avaliación continua. Conservaranse os datos acreditativos da devandita asistencia, que deberán notificarse ao alumnado de xeito análogo ao resto de cualificacións

A asistencia ás sesións prácticas é obrigatoria para o alumnado da modalidade de avaliación continua e as faltas de asistencia sen xustificar documentalmentemente teranse en conta na nota final. Cada falta nas sesións prácticas da materia resta 0,25 puntos da nota final salvo que o alumno/a presente xustificante oficial por escrito. Para estes efectos, consideraranse causas xustificadas as seguintes:

- A realización de exames, probas de avaliación oficiais ou probas selectivas na Administración que se xustifiquen mediante a acreditación do órgano avaliador.
- A presenza en órganos colexiados e comisións derivadas destes por parte dos e das representantes electos do estudantado, acreditada pola presidencia ou secretaría do citado órgano ou comisión. Así como a representación da Universidade de Vigo nos órganos onde esta estea presente.
- O ingreso en centros hospitalarios ou as consultas médicas programadas acreditado polo centro médico ou facultativo involucrado.
- A enfermidade ou a baixa médica que impida a presenza física no centro, acreditada polo centro médico ou facultativo

involucrado.

e. A enfermidade grave ou falecemento dun familiar, ata o 3o grao, debidamente acreditada.

f. O cumprimento dun deber público, debidamente acreditado.

g. A limitación da mobilidade orixinada por unha inclemencia meteorolóxica ou emerxencia de calquera outra índole, debidamente acreditada, ou a declaración dunha alerta, alarma ou excepción, decretada por unha Administración pública competente no territorio da Universidade de Vigo que limite a mobilidade ou a desaconselle.

h. A folga ou o paro académico autorizado, debidamente acreditado.

i. A participación como deportista nos supostos recollidos no Estatuto do estudiantado deportista da Universidade de Vigo.

j. Calquera outra causa sobrevida.

No sistema de avaliación global, a non asistencia ás aulas non poderá repercutir negativamente na cualificación nin ser un requisito preceptivo. No caso de solicitar a avaliación global, o alumno/a poderá ser avaliado de prácticas aínda que non asistise a estas, sempre que non se trate de prácticas de carácter clínico/experimental, ou das materias «Prácticas externas» ou «Prácticum» de calquera titulación.

Nas prácticas de laboratorio valorarase a presentación das tarefas propostas en tempo e forma e a súa adecuación ao explicado nas sesións teóricas e nas prácticas de laboratorio.

É posible realizar traballos complementarios, sempre de acordo co profesor, que servirán para mellorar a nota obtida.

Para a cualificación final é necesario ter aprobada a parte teórica da materia cun cinco As puntuacións das prácticas non se sumarán ata que se supere o exame teórico. Do mesmo xeito o alumnado de avaliación continua deberá acadar un mínimo de 5 nas prácticas para que a nota lle faga media coa teoría e o obradoiro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BERDASCO GANCEDO, YOLANDA, **Comunicación Radiofónica**, 2ª Edición, Ediciones CEF, 2017

MARTA-LAZO, CARMEN Y ORTIZ SOBRINO MIGUEL ANGEL (EDITORES), **La información en radio: contexto, géneros, formatos y realización**, Fragua, 2016

TENORIO, IVAN, **La nueva radio**, Marcombo, 2008

BALSEBRE, ARMAND, **Historia de la Radio en España. 2 Volúmenes**, Cátedras, 2001

GARCÍA GONZÁLEZ, A., **Comunicación radiofónica**, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, (2000)

GARCÍA GONZÁLEZ, A., **Manual del comunicador radiofónico**, CIMS. Barcelona, 2001

Bibliografía Complementaria

ORTIZ, MIGUEL A. Y VOLPINI, F., **Diseño de programas de radio**, Paidós Comunicación, 1995

MUNSÓ CABUS, JUAN, **40 años de radio**, Ediciones Picazo, 1980

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Expresión sonora/P04G071V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Comunicación: Teoría e historia da comunicación/P04G071V01106

Lingua Española: Expresión textual e visual/P04G071V01101

Lingua: Lingua galega/P04G071V01201